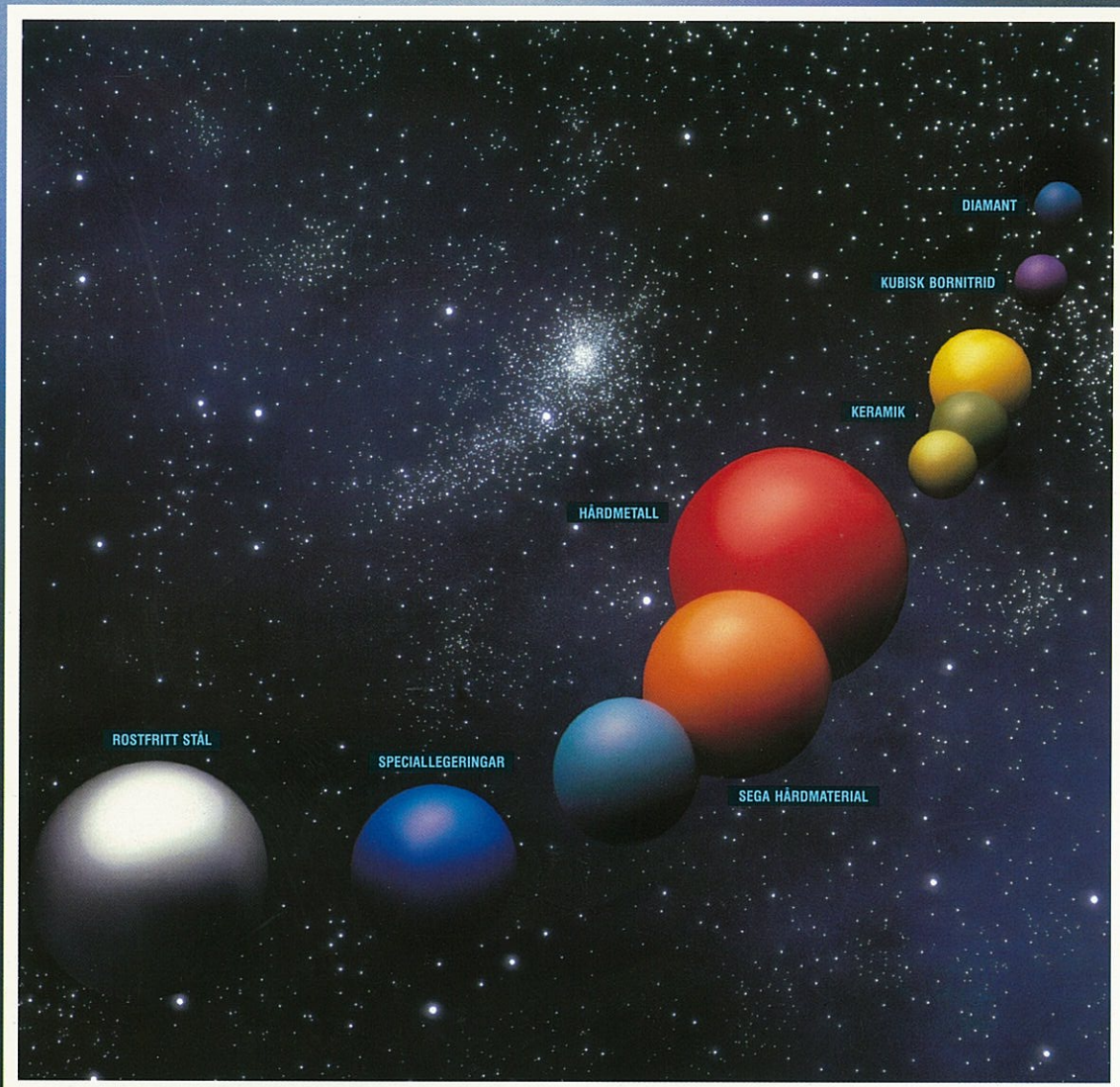
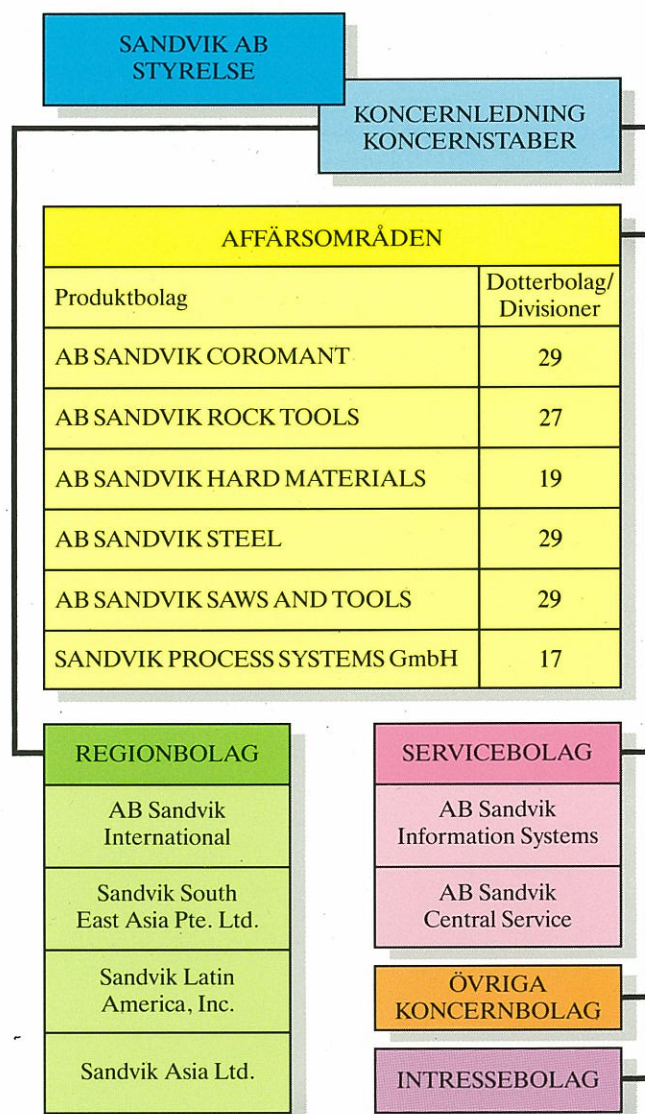

Årsredovisning 1988

Organisation

AFFÄRSOMRÅDEN
Basen i Sandviks organisation utgörs av sex separata affärsområden som svarar för utveckling, produktion och försäljning av koncernens produkter. Varje affärsområde leds av ett produktbolag, som på alla stora marknader har egna dotterbolag eller divisioner i gemensamma Sandvik-bolag.

REGIONBOLAG
Utanför huvudmarknaderna marknadsförs Sandviks produkter av fyra regionbolag:

AB Sandvik International, med huvudkontor i Sandviken, ansvarar för marknadsföringen i bl.a. Sovjetunionen, Östeuropa, Folkrepubliken Kina, Mellanöstern samt Afrika utom Sydafrika. Företaget ansvarar även för försäljning och uppförande av anläggningsprojekt, dvs. nyckelfärdiga fabriker m.m., i främst statshandelsländerna.

Sandvik Latin America, Inc., lokaliserat till Miami, USA, ansvarar för marknadsföringen i Latinamerika utom Mexico, Argentina och Brasilien. Inom regionen drivs verksamheten i stor utsträckning genom lokala dotterbolag.

Sandvik South East Asia Pte. Ltd., med huvudkontor i Singapore, ansvarar för marknadsföringen av koncernens produkter i Sydostasien via lokala dotterbolag och agenter.

Sandvik Asia Ltd. i Poona, Indien, utvecklar, tillverkar och marknadsför hårdmetallprodukter för Indien, Sri Lanka, Bhutan och Nepal via egna försäljningskontor och agenter.

SERVICEBOLAG

För gemensam service finns två speciella resultatansvariga bolag där de största kunderna utgörs av de svenska Sandvik-enheterna, men tjänster säljs även till dotterbolag utanför Sverige och till externa kunder.

AB Sandvik Central Service arbetar i huvudsak inom områdena logistik, personal, ekonomi, fastighetsförvaltning samt information och reklam.

AB Sandvik Information Systems tillhandahåller tjänster inom systemutveckling, datateknik, datadrift, tele- och datakommunikation samt datautbildning.

ÖVRIGA ENHETER

Sandviks organisation innefattar dessutom ett antal intressebolag, vilkas verksamhet i allmänhet tillhör något av affärsområdena.

I gruppen övriga bolag ingår genom koncernledningen styrda bolag eller bolagsgrupper med från de sex affärsområdena skild marknadsstrategi.

Sandviks styrelse, koncernledning och stabschefer presenteras på sid 32-33.

Innehåll

1988 i sammandrag	1
Koncernchefens kommentar	2
Hårdmetall	4
Sandvik Hard Materials	4
Sandvik Coromant	5
Sandvik Rock Tools	6
Sandvik Steel	7
Sandvik Saws and Tools	8
Sandvik Process Systems	9
Förvaltningsberättelse	10
Koncernens resultaträkning	14
Koncernens finansieringsanalys	15
Koncernens balansräkning	16
Redovisning moderbolaget	18
Redovisningsprinciper	20
Tillämpning av US GAAP	21
Noter och kommentarer	22
Personal	27
Aktieinnehav	28
Vinstdisposition	31
Revisionsberättelse	31
Styrelse och revisorer	32
Koncernledning och staber	33
Affärsenheter	34
Sandvik-aktien	36
Bolagsstämma. Utbetalning av utdelning	37
Fem år i sammandrag	38

Kort om Sandvik

Sandvik-koncernen är ett av Sveriges största exportföretag och verksam över hela världen genom 160 bolag i 50 länder. Koncernen har 26 500 anställda och en omsättning på över 16 miljarder kronor.

Sedan starten 1862 har Sandvik utvecklats från ett mellansvenskt stålverk till ett mångsidigt materialteknikföretag med stark internationell inriktning. Två faktorer som i hög grad bidragit till denna utveckling är en ständig produktförnyelse med inriktning på avancerad teknologi och en målmedveten satsning på internationell marknadsföring i nära kontakt med kunder över hela världen.

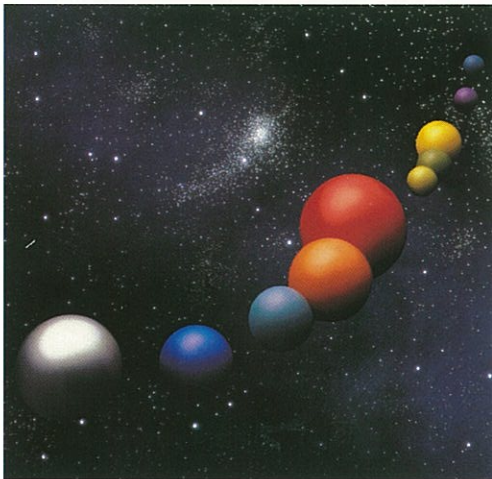
Sandvik är världens största tillverkare av hårdmetallprodukter. Hårdmetall är en pulvermetallurgisk produkt där huvudkomponenterna är volframkarbid och kobolt. Produkterna är i huvudsak av tre slag: verktyg för skärande bearbetning, bergborrverktyg samt slitdelar och obearbetade hårdmetallämnen.

Sandvik är också en ledande tillverkare av rör, band och tråd i rostfria och höglegerade specialstål, sågar och andra verktyg samt transportör- och processsystem.

Koncernens verksamhet omfattar sex separata affärsområden: Sandvik Coromant, Sandvik Rock Tools, Sandvik Hard Materials, Sandvik Steel, Sandvik Saws and Tools samt Sandvik Process Systems.

Över 90 % av försäljningen sker utanför Sverige. Med lokal tillverkning, lagerhantering, distribution, teknisk service och effektiva leveranssystem kan Sandvik ge sina kunder den närservice de kräver.

Varje år satsas inte mindre än 4 % av den totala omsättningen i forskning och utveckling av nya produkter och produktionsmetoder.

OMSLAGSBILDEN

Inom Sandvik befinner vi oss på upptäcktsfärd i materiens universum.

För oss är det en resa utan slut. Det gäller att ständigt utveckla och marknadsföra nya och existerande materialtyper för att möta kundernas ökande krav. Och vi har varit framgångsrika.

Hela tiden är materialkunnandet vår ledstjärna.

SANDVIK COROMANT

Sandvik Coromant är det största av hårdmetallbolagen inom Sandvik-koncernen. Det är världens ledande leverantör av hårdmetallverktyg för svarvning, fräsning och borring till de flesta typer av verkstadsindustrier. Verksamheten omfattar inte bara verktyg utan har på senare år utvidgats till ett bredare engagemang inom metallbearbetningen. En kontinuerlig utvidgning och förnyelse av produktsortimentet och ett ökat samarbete med kunder och maskintillverkare över hela världen har även lett till utveckling av kompletta system och verktygslösningar för såväl manuell som automatiserad bearbetning.

SANDVIK ROCK TOOLS

Inom bergborringstekniken har Sandvik länge varit världsledande. Sandvik Rock Tools är det bolag inom koncernen som har kunnandet på detta område.

Produkterna för slående borring omfattar bland annat borrarstål, borrar kronor och skarvborrhutrustningar för gruvdrift och anläggningsarbeten.

En specialitet inom området roterande krossande borring är stigortsutrustning, som används inom såväl gruvor som anläggningsindustri.

Produktprogrammet omfattar också borrar kronor för oljeborring, med diamantförsedda skär. För lösbergsborring har företaget utvecklat mineralbrytningsverktyg, som används t ex inom kolbrytning och asfaltsfräsning.

SANDVIK HARD MATERIALS

Sandvik Hard Materials har som grundidé att utnyttja hårdmetallens unika kombination av hårdhet, seghet och slitstyrka inom olika användningsområden.

Ämnen och halvfabrikat i stora serier för standardiserade hårdmetallverktyg är ett viktigt område. Ett annat är konstruktionsdetaljer och formningsverktyg. Företaget är också en betydande leverantör av hårdmetallvalsar för varmvalsning av tråd, stång och rör.

Sandvik Hard Materials är en stor tillverkare av pulver för hårdmetalltillverkning, för att tillgodose egna behov och för försäljning till andra förbrukare.

Verksamheten omfattar också produkter i nya hårda och superhårda material t ex konstruktionskeramer och polykristallina diamanter.

SANDVIK SAWS AND TOOLS

Sandvik Saws and Tools är idag en av världens största tillverkare inom sitt område, med en produktion av omkring 500 000 sågar och andra verktyg om dagen.

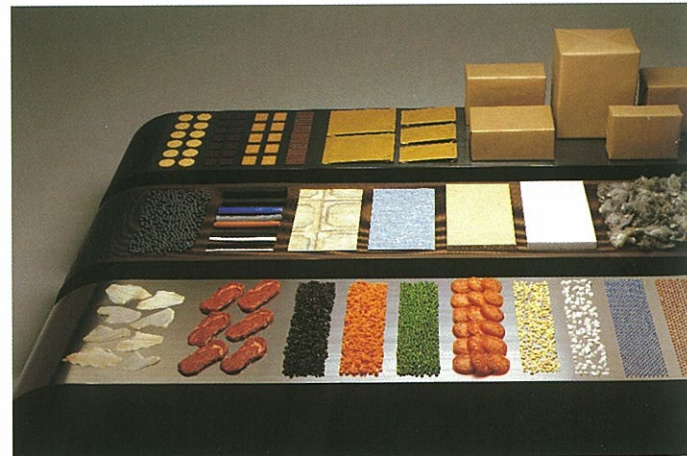
För såväl hobbysnickaren som den professionelle hantverkaren har Sandvik Saws and Tools ett brett sortiment av kvalitetsverktyg som sågar, stämjärn, hammare, borrar, yxor och trädgårdsverktyg. Metallsågar av olika slag och hålsågar, filar etc används huvudsakligen av verkstadsindustrin. Till skogsindustrin är företaget en stor leverantör av bl a motorsågsvärd, handverktyg och skyddsutrustning.

SANDVIK STEEL

Sandvik Steel har en mer än hundraårig erfarenhet som tillverkare av kvalificerade stål. Den största produktgruppen är rör för industrier med stora krav på tillförlitlighet och säkerhet: kemisk och petrokemisk industri, kraftindustri samt olje- och gasutvinning m m. En annan specialitet är nickel-, titan- och zirkoniumlegeringar för mycket kvalificerade ändamål, som t ex rör för kärnkrafts- och flygindustrin.

Band- och trådprodukter av höglegerade stål återfinns inom olika användningsområden världen över. Sågar, rakblad och rostfria fjädrar är välkända exempel. Företaget är också en ledande tillverkare av band och tråd för precisionsändamål inom bil-, elektronik-, tele- och kraftindustri och för medicinska ändamål.

SANDVIK PROCESS SYSTEMS

Transportband av stål fanns redan i seklets början med på Sandvik-koncernens tillverkningsprogram. Sedan dess har en stark utveckling skett av denna verksamhetsgren.

Sandvik Process Systems konstruerar och marknadsför processanläggningar för en mängd olika typer av industrier samt anläggningar för automatisk hantering och sortering av gods. I de flesta anläggningarna ingår transport- eller processband av stål, affärsområdets viktigaste komponent.

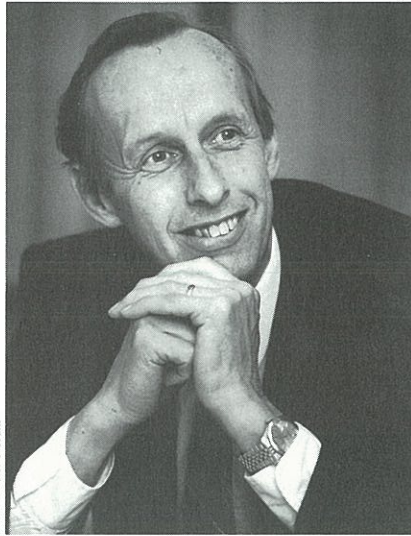
1988 i sammandrag

- 50 %-ig resultatökning till 2.812 MSEK. Alla produktområden går in i 1989 med gott orderläge.
- 1987 års många företagsförvärv har kunnat utnyttjas väl i rådande konjunktur. Rationaliseringsarbetet fortsätter in i 1989. Ytterligare förvärv gjorda under 1988.
- Utdelningen för år 1988 föreslås höjd till SEK 6:– (4:25).
- Seco Tools börsintroduktion planerad för juni 1989. Företräde för Sandviks aktieägare.
- Sandvik Rock Tools skapar enligt välbeprövad Sandvik-modell egen global marknadsförings- och distributionsorganisation. Nytt tekniskt samarbete påbörjat med finska Tamrock.

	1988	1987
Orderingång, MSEK	17.440	13.425
Fakturerad försäljning, MSEK	16.413	13.241
varav utanför Sverige, %	91	91
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, MSEK	2.812	1.871
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	25,1	21,3
Avkastning på justerat eget kapital efter skatt, % .	24,7	19,0
Resultat per aktie, SEK	29:80	19:60
Utdelning per aktie, SEK*	6:00	4:25
Antal anställda 31.12	26.501	26.256

*1988 enl. förslag

1988 – överraskande positivt

Flera företagsledare överraskades av den starka efterfrågeutvecklingen under 1988. Vi var sannolikt påverkade av börsnedgången i slutet av 1987 och underskattade genomslaget av konsumentboomen.

Det var därför glädjande att se hur Sandviks medarbetare över hela världen snabbt anpassade sig till en från förväntningarna skild verklighet och gjorde sitt yttersta för att ta tillvara de nya affärsmöjligheter som uppstod. En viktig förutsättning för att kunna prioritera sina insatser rätt i ett sådant läge är tillgång till snabb och korrekt information. Vi kunde här tex se hur Sandvik Coromants världsomfattande order- och lagerstyrningssystem visade sig vara ett utomordentligt verktyg för att anpassa produktionstakt och lagerstyrning och därmed upprätthålla kundservicen. *Det var kombinationen av kompetenta medarbetare och bra system som möjliggjorde Sandviks stora resultatlyft i en bra konjunktur under 1988.*

ALLA AFFÄRSOMRÅDEN STRATEGISKT RÄTT INRIKTADE

Av följande siffror och redogörelser framgår att samtliga produktområden lyckats förbättra sina positioner under 1988.

De har alla en strategisk plan för hur de skall gå vidare och nå sina mål att bli världsledande inom sina utvalda nischer. Några har redan nått dit och kan nu från styrkeposition fortsätta att bredda sin bas, medan andra ännu kämpar för att nå det första målet.

I mogna branscher blir man lätt otålig och vill ta snabba kliv via företagsförvärv – något som inte underlättas i goda tider, då de flesta företag visar vinst och är relativt högt värderade. Starka synergier fordras för att ett köp skall ge en långsiktigt god lönsamhet. Det är då viktigt att fortsätta det mer metodiska arbetet att lansera nya produkter och på så sätt förbättra sina marknadsandelar.

Under 1988 hade Sandvik således bara vinnare, även om den slutliga framgången för Sandvik Rock Tools inte visar sig förrän om några år.

ROCK TOOLS OCH ATLAS COPCO SEPARERAR
Sandvik Rock Tools och Atlas Copco har i drygt 40 år haft ett exklusivt samarbete inom området slående borrar. Det har varit framgångsrikt – speciellt i inledningskedet då den ”svenska metoden” lanserades världen över. Detta samarbete förde Sandvik Coromants bergbörprodukter till en världsledande position, ett läge som vi under åren lyckats bibehålla. Man ändrar inte gärna på ”vinnande lag”, men när Atlas Copco valde att förvärva vår störste konkurrent, fann vi det naturligt att etablera vårt eget försäljningsnät även för dessa produkter. Det exklusiva samarbetet upphör därför successivt under 1989 allteftersom de olika Sandvik-bolagen världen runt är redo att ansvara för servicen till våra kunder. Genom direkta kundkontakter kan Sandvik Rock Tools bättre förstå kundernas behov och därvid mera effektivt tillgodogöra sig företagets starka produktutvecklingskapacitet. Under 1989 kommer bli ett helt nytt program med en revolutionerande hårdmetall att introduceras. Inte desto mindre är gott *tekniskt* samarbete med en maskintillverkare betydelsefullt. På grund av konkurrenssituationen väljer vi nu att i stället samarbeta med den finska Tamrock-gruppen, som är specialiserad på och har en stark ställning i världen inom området gruv- och anläggningsmaskiner.

Våra förvärv av Mission, Seco Tools Australia och Anglo Scandia kom mycket lägligt i detta sammanhang, eftersom de ger Rock Tools såväl kompletterande produkter som nya distributionskanaler. Denna förändring ger på sikt Rock Tools möjlighet att ytterligare öka sin lönsamhet genom en kostnadseffektivare marknadsföring. Framgången är bevisad när våra kunder funnit vår service fullgod.

SECO TOOLS TILL BÖRSEN

En dotterkoncern, som tar ett viktigt steg 1989, är Seco Tools. Den självständighet som denna företagsgrupp gavs när Sandvik förvärvade majoriteten 1974, har bidragit till en framgångsrik utveckling. Det är därför endast naturligt att detta även markeras och stadfästes genom en börsintroduktion. Erbjudandet att köpa Seco

Tools-aktier föreslås riktas till Sandviks aktieägare som därigenom får möjlighet att också i fortsättningen följa företagets utveckling. Med tanke på det stora förvärvet av Carboloy-divisionen från General Electric i slutet av 1987 kan det bli nog så spännande att se om Seco Tools kan uppnå en lönsamhet i USA i närheten av den som de hittills visat i Europa.

SANDVIK OCH EG

Sandviks affärsidé får sin fulla effekt först om frihandel råder i världen. Olika hinder har medfört att vi har etablerat lokala produktionsenheter. I de stora handelsblocken som Nordamerika och Japan har vi etablerat *en* tillverkningsenhet för varje strategiskt viktigt produktområde. Detta har visat sig klokt med de starka valutavariationer som förekommit. Vi har tex 75% av vår förädling för USA inom USA.

I Europa är situationen fortfarande annorlunda. På grund av den fragmentering som f.n. råder har vi förutom en stor produktionsenhet i Sverige ofta en eller flera satellitenheter i de stora europeiska länderna. Ungefär 50% av den svenska tillverkningen exporteras till EG. Detta leder till följande två viktiga frågeställningar:

- Kommer Sverige att fortsätta att vara konkurrenskraftigt som industriellt tillverkningsland?
- Kommer Sverige att få full tillgång till europeiska marknaden?

Ett fullt medlemskap ger ett slutgiltigt svar på den andra frågan och torde ge ett positivt delsvar på den första frågan. Ett medlemskap tvingar oss att harmonisera och konkurrera på lika villkor, vilket alltid har visat sig ta fram de bästa egenskaperna hos oss.

Så länge oklarhet föreligger beträffande medlemskap eller annan anslutning till EG, måste således Sandvik gardera sig för framtiden med produktion inom EG. Detta är till förfång för våra stora enheter i Sverige, som annars rent skalekonomiskt oftast borde vinna tävlan om olika expansionsprojekt.

SANDVIK OCH AKTIEÄGARNA

Sandvik har nu nått en sådan finansiell styrka (soliditet och likviditet) att vi har alla resurser vi behöver för en lönsam expansion av alla våra affärsområden. Vår strategi att uppnå god lönsamhet genom marknadsledarskap

inom utvalda segment har visat sig hålla väl, trots att vi till stor del arbetar inom relativt mogna produktområden. Innan vi uppnått planerade marknadspositioner inom samtliga strategiska områden erfordras ytterligare ett antal företagsförvärv, varav de flesta små till medelstora, men ett par av relativt betydande storlek. Vi tror att det är klokt att behålla finansiell styrka och beredskap för dessa förvärv tills tidpunkten är lämpligare än nu.

Även om man tar hänsyn till att beredskap för ovanstående förvärv skall finnas, har Sandvik goda möjligheter att generera resurser utöver vad som erfordras för såväl förvärven som fortsatt tillväxt av nuvarande verksamheter.

Vi har alltså i princip två möjliga vägval:

1. Icke erforderliga resurser delas ut till aktieägarna.
2. Sandvik investerar lämplig del av resurserna i aktiviteter utanför nuvarande affärsområden. Aktiviteterna skall inte vara artskilda från de nuvarande utan baserade på Sandviks industrikompetens vad avser teknik och inte minst logistikutveckling och distribution som visat sig vara betydande för framgångsrik global marknadsföring.

Vi arbetar med alternativ två som huvudalternativ.

1989 OCH FRAMÅT

Sandviks produkter går i första hand till industrin och jag gör bedömningen att efterfrågan kommer att vara god under en stor del av 1989. Inga tecken tyder på några lagerspekulationer inom våra produktområden och jag har därför anledning att tro att en eventuellt reducerad konsumtion i västvärlden inte skall leda till någon kraftig nedgång 1990-91 av den typ vi sett i vissa konjunktursvackor tidigare. Individuella marknader kommer dock säkerligen att uppvisa kraftiga variationer bl.a. på grund av finansiell instabilitet. Sandviks vidare utveckling under 90-talet borde således kunna grundas på en fortsatt expansion av den underliggande marknadspotentialen med i genomsnitt 3-5% per år räknat i fasta priser.

Sandviken i mars 1989

Per-Olof Eriksson
Verkställande direktör och koncernchef

Hårdmetall

	1988	1987
Fakturerad försäljning externt, MSEK	8.693	7.109
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, MSEK	1.562	1.311
Balansomslutning, 31.12, MSEK	7.725	6.719
Soliditet, %	52	49
Investeringar, MSEK	881	1.009
Antal anställda 31.12	14.248	13.839

Sandvik Hard Materials

	1988	1987
Fakturerad försäljning externt, MSEK	703	512
Balansomslutning, 31.12, MSEK	647	668
Soliditet, %	43	39
Investeringar, MSEK	34	92
Antal anställda 31.12	1.399	1.683

Omvandlingen av Sandvik Hard Materials (SHM) till ett i allt väsentligt externt affärsorienterat företag fullföljdes under 1988 med ytterligare företagsförvärv i Australien och på Taiwan.

Externandelen av företagets omsättning uppgår nu till 82%. Lönsamhet och produktivitet förbättrades och avkastning på sysselsatt kapital uppgick till 15,9%, trots vissa kvardröjande omstruktureringskostnader.

FÖRETAGSUTVECKLING OCH STRATEGIER

De under 1987 förvärvade företagen Danit i Danmark och Carboloy i England har nu helt integrerats i SHM. Avsevärda rationaliseringsvinster har uppnåtts.

Under 1988 förvärvades Seco Tools Pty. Ltd. i Australien, som efter namnbyte till Sandvik Hard Materials Pty. Ltd. bildar huvudenhet för vår verksamhet i Australien. Samordning med tidigare verksamhet har resulterat i en slagkraftig enhet med stark marknadsposition.

Vid samma tillfälle förvärvades 50% av aktierna i Titan (Taiwan) Pty. Ltd., som blir basen för vidare expansion i Sydostasien.

För att renodla företagets struktur har under året däckdubb tillverkningen vid Ugicarb Morgon avyttrats, liksom delar av Siametir S.A. Resterande del av Siametir har samordnats med Ugicarb Morgon i Frankrike.

SHM har under året uppnått en struktur som medger att företagets tre huvudstrategier kan vidareutvecklas på ett effektivt sätt.

– Tillverkning och marknadsföring av konstruktionsdetaljer och slitdelsprodukter i hårdmetall. Detta är primärt lokala affärer som bedrivs från ett stort antal

Sandviks hårdmetallrörelse är organiserad i tre affärsområden: Sandvik Coromant, som tillverkar skärande verktyg, Sandvik Rock Tools, specialist på bergborrar, och Sandvik Hard Materials, som bla gör konstruktionsdetaljer. Dessutom ingår den fristående företagsgruppen Seco Tools AB som utger egen redovisning.

Ledningsgrupp: Fr v Roland Setterberg, Lars Wahlqvist (VD), Krister Berinder.

produktionsenheter världen över. En hög servicenivå är nödvändig liksom närkontakt med våra kunder.

– Tillverkning och marknadsföring av produktgrupper såsom hårdmetallämnen i stora volymer, varmvalsar i hårdmetall och hårdmetallpulver. Dessa produkter marknadsförs globalt men tillverkas vid ett fåtal specialiserade enheter.

– Utveckling, tillverkning och marknadsföring inom nya materialområden såsom keramik för kvalificerade industriändamål, superhårda material såsom PDC (sintrad diamant) och ingjuten hårdmetall.

Inom området nya material ökades avsättningen av keramiska produkter främst till konsumentvaruindustrin. Nya intressanta utvecklingsprojekt för tillverkning av biokeramer har startats.

Under året har också varmvalsar i ingjuten hårdmetall introducerats, vilket öppnar en ny och intressant marknad för rörvalsning med hårdmetallvalsar.

UTSIKTER INFÖR 1989

Den nedgång som allmänt förväntats under 1988 torde sannolikt utvecklas under 1989, varför totalmarknaden kommer att öka endast marginellt. Den struktur och det kostnadsläge som SHM uppnått under 1988 har resulterat i ett förbättrat konkurrensläge och bör ge en ytterligare lönsamhetsförbättring.

Sandvik Coromant

Ledningsgrupp: Fr v Sten Jansson, Leif Sunnermalm (vVD), Mats Carlerös (vVD), Rune Nyberg, Lars-Anders Nordqvist (vVD), Clas Åke Hedström (VD), Sven Blomberg.

	1988	1987
Fakturerad försäljning externt, MSEK	4.692	4.137
Balansomslutning, 31.12, MSEK	3.806	3.249
Soliditet, %	68	64
Investeringar, MSEK	240	228
Antal anställda 31.12	7.128	6.964

Faktureringen ökade under 1988 med 13% (4) och volymmässigt var ökningen i det närmaste lika stor. Därmed har vi ytterligare förstärkt vår ställning på marknaden. Våra nya produkter har fått ett fortsatt positivt genomslag med stora försäljningsframgångar som följd. En starkt bidragande orsak till den goda utvecklingen har också varit att vi kunnat upprätthålla en mycket hög leveranssäkerhet till våra kunder.

Bland våra största marknader kunde stora försäljningsökningar noteras för USA, Italien, Japan, Frankrike, Canada och Brasilien. I Västtyskland, vår största enskilda marknad, bröts den sedan två år nedåtgående trenden och vändes till en försäljningsökning under 1988. Den under föregående år påbörjade satsningen i USA med direktbearbetning av större kunder utvecklades gynnsamt.

TVÅ ETABLERADE PRODUKTOMRÅDEN...

Basaffären utgörs idag av två väletablerade produktområden:

- Vändskär och verktyg för svarvning, fräsning och borrar. Sandvik Coromant har sedan länge en världsledande position inom detta område. Genom omfattande FoU-arbete lanseras kontinuerligt ett stort antal nya produkter – nya skärmaterial, nya skärgeometrier, nya verktygskonstruktioner.
- Modulära verktygssystem för svarvar och fleroperationsmaskiner. Även här har Sandvik Coromant gått i spetsen genom lanserandet av Varilock för fleroperationsmaskiner och Block Tools för svarvar. Båda systemen vidareutvecklas och kompletteras med andra hållande system för verktyg och arbetsstycken.

...OCH ETT TREDJE UNDER UPPBYGGNAD

Sandvik Coromant arbetar sedan några år intensivt med produktutveckling för ett tredje område – verkstadsautomation. Centrum för denna verksamhet är dotterbo-

laget Sandvik Automation GmbH i Viernheim. Basen för aktiviteten utgörs av de modulära verktygssystemen Varilock och Block Tools. Dessa kompletteras med utrustning för automatisk verktygshantering och övervakning samt programvaror för produktionsberedning och verktygsadministration, dvs ett komplett system för tool management. Tillsammans med de högproduktiva skärverktygen ger dessa produkter kunderna bättre produktivitet och produktionsekonomi.

Som ett led i uppbyggandet av kompetens och affärer inom området verkstadsautomation har Sandvik Coromant förvärvat 20% av Prevas AB, Västerås, och med dem slutit ett samarbetsavtal avseende produktutveckling och marknadsföring. Prevas specialområde är utveckling av datorbaserade system för verkstadsautomation. Sådana system bidrar till att effektivt integrera Coromant-produkterna i en automatiserad bearbetningsprocess.

I våra planer ingår att finna ytterligare produkter och samarbetsformer inom området verkstadsautomation – ett område som kännetecknas av stark tillväxt.

IMCD 88

I början av juni arrangerades för fjärde gången det symposium som kallas International Metal Cutting Days. Temat för årets konferens var "Flexibla bearbetningssystem och automation", vilket lockade 130 kvalificerade deltagare från 24 nationer.

RESULTAT OCH FRAMTIDSUTSIKTER

Tack vare den goda försäljningsutvecklingen, högt kapacitetsutnyttjande och god produktivitet förbättrades resultatet ytterligare under 1988. Avkastningen på det sysselsatta kapitalet översteg med bred marginal koncernmålet 20%. Vi räknar med att den goda efterfrågan skall sätta sin prägel även på 1989 och att vi skall kunna fortsätta att försvara vår goda resultatnivå.

Sandvik Rock Tools

	1988	1987
Fakturerad försäljning externt, MSEK	1.292	1.093
Balansomslutning, 31.12, MSEK	1.276	900
Soliditet, %	29	40
Investeringar, MSEK	366	166
Antal anställda 31.12	2.104	1.657

Konjunkturen för såväl gruvindustri som anläggningsverksamhet var under året god. Ett antal företagsförvärv liksom uppbyggande av en egen marknadsföringsorganisation har lett till högre kostnader innan motsvarande intäkter kommer. Avkastningen på sysselsatt kapital uppgår trots detta till 18,7%.

STRATEGI

Sandvik Rock Tools breda produktprogram täcker verktyg för gruvindustri, anläggningsarbeten, vattenborrning, asfaltfräsning och oljeborrning. Skälen till detta är att vi söker bredda vår affär i dess vida bemärkelse och att vi tekniskt medverkar till utveckling av samtliga metoder för bearbetning av hårda och lösa berg.

SLÅENDE BORRNING

Atlas Copcos förvärv av vår konkurrent Secoroc har omöjliggjort ett fortsatt samarbete. Sandvik Rock Tools kommer därför att bygga upp ett eget, globalt försäljningsnät, baserat på Sandvik-koncernens väl etablerade säljbolagsorganisation.

Sandvik Rock Tools verktyg är utvecklade att passa alla typer av borrhaskiner oavsett fabrikat. Det finns dock ett undantag: borrhaskiner för sänkborrhaskare. Borrhaska och hammare utgör ett paket, där delarna följs åt vid borrning av djupa hål, tex vid vattenborrning eller borrning för sprängning av stora malmkroppar. Sandvik Rock Tools har nu förvärvat Mission Drilling Products i USA, ett av världens två ledande företag på området sänkborrhaskare. Mission-hammare säljs globalt genom ett väl utvecklat distributörsnät och är kända för goda prestanda och hög kvalitet, dvs passar väl in i vårt produktsortiment.

Vårt tekniska utvecklingsarbete ger nu möjlighet för ett nytt steg mot dominans för hela borrhaskprogrammet. Detta sker bl a genom införande av den nyutvecklade och patenterade flerskiktshårdmetallen DP (dual property) för hela sortimentet. Under 1989 går vi ut med

Ledningsgrupp: Stående fr v Anders Asplund, Lars Liljeblad, Hans Mårtensson.

Sittande fr v Göran Wijk, Sven-Olov Björkorp, Lars Östholm (VD).

egen försäljning av våra produkter och kommer då samtidigt att stärka vår profil som ledande företag vad beträffar produktprestanda.

ROTERTANDE, KROSSANDE BORRNING

Stigortsdrivning med roterande, krossande borrning har blivit den ledande metoden för borrning av vertikala eller vinklade förbindelseschakt i gruvor och vattenkraftverk. Sandvik Rock Tools har haft betydande framgångar under 1988 och befast sin ställning som teknikleddare inom området.

Drivning av tunnlar med tunnelborrningsmaskiner har hittills endast kunnat ske effektivt i lösare bergarter, där ståldiskar använts för att krossa berget. Vi har visat att hårdmetallförsedda rullar ger möjlighet att effektivt fullortsborra tunnlar även i hårdare bergarter. Här öppnas ett helt nytt marknadssegment.

LÖSBERGSVERKTYG

Den verksamhet som idag benämns Sandvik Rock Tools, Inc., i USA förvärvades under slutet av 1987 för att hävda vår position på området lösbergsvärktyg. Företagets försäljning och lönsamhet har utvecklats väl under 1988. Det har inlemmats som en självständig del i verksamheten och en koordinering med verksamheterna i Europa och Australien pågår.

OLJEBORRNING

1988 var första verksamhetsåret för det nybildade bolaget Diamant Boart Stratabit, DBS, i vilket Sandvik Rock Tools och det belgiska företaget Diamant Boart S.A. äger vardera 50%. DBS har under året utvecklats till ett ledande företag för alla former av borrning med diamantförsedda borrhaskiner, såväl inom exploateringsborrning som produktionsborrning. Fakturering och lönsamhet har utvecklats väl.

Sandvik Steel

	1988	1987
Fakturerad försäljning externt, MSEK	5.337	4.066
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, MSEK	677	280
Balansomslutning, 31.12, MSEK	4.358	3.606
Soliditet, %	36	35
Investeringar, MSEK	164 ¹⁾	179 ²⁾
Antal anställda 31.12	6.543 ³⁾	6.365

¹⁾ Därav företagsköp 19 MSEK

²⁾ Därav företagsköp ca 30 MSEK

³⁾ Därav företagsköp ca 600 anställda

MARKNADEN

Under 1988 fortsatte den kraftiga uppgång i efterfrågan på Sandvik Steels produkter som började under hösten 1987. Orderingången ökade med 52% jämfört med år 1987. Framförallt ökade beställningarna av investeringsvaror från processindustrin över hela världen.

Faktureringen ökade med hela 31%. Volymökningen blev 17% varav 6% var att hänföra till företagsköp.

Höjda råvarupriser kompenseras av legeringstillägg på rostfria stålprodukter. Medelanskaffningspriset för det viktigaste legeringsämnet, nickel, steg med drygt 150% jämfört med 1987. Bl a av detta skäl uppstod prisvinster på ingående lager i storleksordningen 250 MSEK, vilka ingår i det redovisade resultatet. Vid årsskiftet 1988/89 hade nickelpriset stigit ytterligare, så att det låg 70–80% över de bokförda värdena.

Under hösten erhöll Sandvik Steel en order på ånggeneratorrör till Korea med ett ordervärde på något mer än 100 MSEK. Efterfrågan på komppoundrör för cellulosaindustrin slog nya rekord. Ett antal stora olja-gas-order erhöles också under året. Produktionen av titanrör fördubblades vid Sandvik Special Metals. Försäljningen av golfklubbskaft i titan fick ett kommersiellt genombrutt.

PRODUKTION – INVESTERINGAR

Den starka efterfrågan möjliggjorde ett mycket högt kapacitetsutnyttjande av alla anläggningar, både i Sandviken och vid de utländska produktionsenheterna.

Under året beslutades en lång rad av rationaliseringsinvesteringar samt kapacitetsökningar i trånga sektorer. Investeringarna i anläggningar uppgick år 1988 till 145 MSEK. Under 1989 kommer investeringarna att bli väsentligt högre. I september 1988 förvärvades Gunnebos

Ledningsgrupp: Stående fr v Sten Hedmark, Åke Forsman, Bo Jonsson, Henrik Widmark, Åke Axelson, Anders Vrethem, Karl-Evert Messler, Kenneth Josefsson.

Sittande fr v Gunnar Grünbaum, Gunnar Folke (vVD), Gunnar Björklund (VD), Björn Sköld.

svetstrådsverksamhet genom att Sandvik köpte 50% av aktierna i Munkfors Tråd AB med ca 90 anställda.

Verksamheten vid de av Sandvik delägda stålföretagen präglades också av konjunkturförbättringen. Faktureringen ökade med 23% till 2.100 MSEK och resultatet fördubblades i det närmaste.

STRATEGI – FOU

Sandvik Steel avser att fortsätta sin inriktning mot tillverkning av högförädlade produkter i rostfritt stål och andra metallegeringar. Huvuddelen av investeringarna görs i vidareförädlingsledet av tillverkningen. Företagsköp ger en breddad bas för forskning och utveckling inom hela metallområdet. Under året förvärvades ett mindre företag i UK, inriktat mot medicinska produkter i rostfritt stål samt ett företag i USA, som vidareförädlar produkter i rhenium och rheniumlegeringar med en omsättning på ca 20 MSEK. Rhenium är en exklusiv metall som bl a används som legeringsämne i högtemperaturlegeringar. Priset per kg har under 1988 legat omkring 9.000 SEK.

RESULTAT

Resultatet efter avskrivningar och räntor förbättrades mycket kraftigt till 677 MSEK. I resultatet ingår lagerprisvinster i storleksordningen 250 MSEK till följd av råvaruprishöjningarna. Avkastningen på sysselsatt kapital översteg med god marginal koncernmålet 20%. Lagren har då värderats till genomsnittlig anskaffningskostnad. Priserna låg vid årets slut icke oväsentligt över denna nivå.

Orderingången var i slutet av 1988 fortfarande mycket god. Orderstocken inför 1989 är större än inför 1988. Även om prisvinsterna på lager ej upprepas under 1989 bör förutsättningarna vara goda för ett bra resultat också 1989.

Sandvik Saws and Tools

	1988	1987
Fakturerad försäljning externt, MSEK	1.458	1.375
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, MSEK	123	102
Balansomslutning, 31.12, MSEK	882	872
Soliditet, %	49	41
Investeringar, MSEK	37	34
Antal anställda 31.12	1.991	2.241

MARKNADER

Av Sandvik Saws and Tools fakturering hänför sig större delen, 1.000 MSEK, till Västeuropa. Vi är därmed ett av de tre största europeiska handverktygsföretagen.

Avkastningen på sysselsatt kapital överstiger koncernmålet 20%.

Marknaden för handverktyg är mycket stor i Europa, uppskattningsvis ca 20 miljarder kronor. Den förväntas genomgå en kraftig strukturomvandling under 1990-talet, bla som en följd av EG:s beslut om en ny inre marknad 1992. Det ger oss goda utvecklingsmöjligheter, eftersom vi har en jämfört med våra konkurrenter väl utbyggd distributionsapparat i Västeuropa.

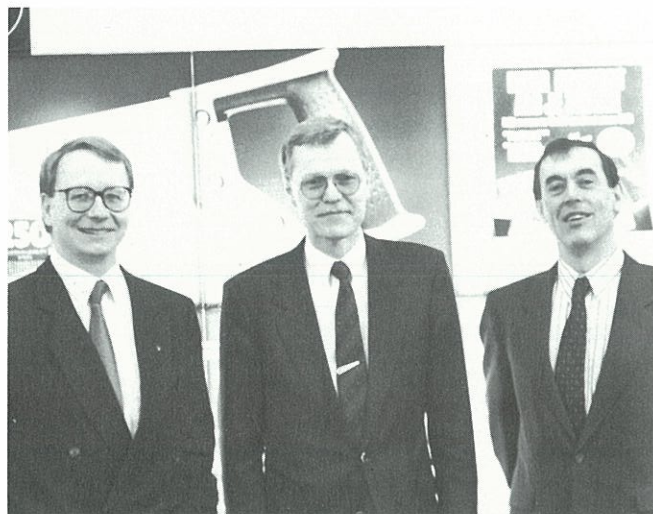
AFFÄRSIDÉ

Saws and Tools har världsrykte för produkter av hög kvalitet och för effektivt stöd till distributörer, tex när det gäller samplanering och butiksexponering. De kostnads fördelar, som en breddning och fördjupning av verktygsprogrammet kommer att innebära, ger oss möjlighet att ytterligare bygga ut servicen till distributörer i Västeuropa.

Tillväxten skall ske främst av egen kraft och på bekostnad av de många enproduktsföretag, som finns på marknaden. I nästa lågkonjunktur finns dessutom förutsättningar att öka marknadsandelarna genom företagsförvärv.

FÖRÄNDRINGAR UNDER ÅRET

Vi hade under året god tillväxt på flera av våra basprodukter, tex handsågar, metallsågar och filar; områden inom vilka vi har en mycket rationell produktionsapparat.

Ledningsgrupp: Frv Nils Engström, Göran Gezelius (VD), Peter Renwick.

Den positiva utvecklingen för dessa tunga produktgrupper var en bidragande orsak till att vinsten ökade med 21% trots att faktureringsökningen stannade vid 6%.

Under året avyttrades Broussaud, den franska tillverkaren av mönsterstansverktyg, med en omsättning på 85 MSEK till dess företagsledning. Saws and Tools lämnar därmed detta produktområde.

FRAMTIDSUTSIKTER

Satsningarna inför 90-talet koncentreras till följande områden:

Handverktyg för träbearbetning (snickarverktyg) som i första hand säljs genom järnhandeln.

Trädgårdsverktyg, främst beskärningsverktyg, som säljs i järnhandeln men också i speciella trädgårdscenter och till vin- och fruktodlare. Under 1988/89 lanseras en rad nya produkter, bla sekatorer och häcksaxar; en introduktion som fortsätter under 1989.

Metallsågar och filar, som främst säljs till industri-distributörer för användning i tillverkningsindustri, verkstäder och på byggen. Flera års ökade volymer har gjort oss till Europa-störst inom områdena maskin- och bågfilblad samt handfilor.

Skogsverktyg, där vi genom förvärvet av nordamerikanska Windsor och koordinering av produktprogrammet fått tillgång till ett komplett verktygssortiment för skogsbruk, "från planta till stubbe". Tyngdpunkten ligger på skärutrustning – sågkedjor och svärd – för motorsågar och skogsprocessorer.

Tack vare en långt driven decentralisering har Saws and Tools många specialiserade och kvalificerade medarbetare, beredda att utnyttja de framtida intressanta möjligheterna.

Sandvik Process Systems

Ledningsgrupp: Frv Herbert Würmseher, Erhard Milewski, Håkan Olofsson (VD), Rolf Hemlin.

	1988	1987
Fakturerad försäljning externt, MSEK	769	638
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, MSEK	162	132
Balansomslutning, 31.12, MSEK	621	524
Soliditet, %	47	43
Investeringar, MSEK	15	16
Antal anställda 31.12	543	521

Året 1988 visade en mycket stark tillväxt med en ökning av orderingsgången med 25% och av faktureringen med 21%. Ökningarna hänför sig till samtliga tre produktområden, som vardera bidrog med ca en tredjedel av totalförsäljningen.

De europeiska marknaderna är alltså dominerande med ca 60% av den totala omsättningen. Japan och Nordamerika visade en god tillväxttakt. Anläggningar för kemi- och livsmedelsindustri samt för godssortering förblev de dominerande applikationsområdena.

STÅLBAND OCH STANDARDISERADE TRANSPORTÖRER

Som en konsekvens av den höga orderingsgången utnyttjades vår produktionskapacitet väl under hela 1988. Ett avsevärt antal personer nyanställdes. Teknisk service och övriga stödaktiviteter intensifierades för att bättre motsvara kundbehoven.

De insatser som gjordes för att vidga marknaden för stålband i kontinuerliga dubbelbandpressar resulterade i en stark tillväxt med mycket goda framtidsmöjligheter. Efter en längre tids försöksverksamhet såldes den första större anläggningen för pelletering av järnmalm på stålband.

AUTOMATISERADE SORTERINGSSYSTEM

Affärsläget var mycket gynnsamt under hela året. Den starka positionen på den japanska marknaden kunde upprätthållas med en tydlig trend mot större och mera sofistikerade system. I Europa medförde den för 1992

planerade inre marknaden en senareläggning av ett flertal projekt, vilket dock torde få en gynnsam inverkan under 1989.

Den intensiva kontakten med de större godsservicecentralerna i Nordamerika fortsatte och en stark ökning av orderingsgången förväntas under det kommande året. Den allmänna tendensen att introducera automatiserade system bör garantera en god framtida utveckling.

PROCESSANLÄGGNINGAR FÖR INDUSTRI

Koncentrationen på solidifieringsprocesser, speciellt pastillering, resulterade i en ytterligare förbättrad tillväxt inom detta område. Introduktionen av mikropastillering skapade stort kundintresse, speciellt för produktion av färg och farmaceutika.

En större order på grönsakstorkare från Sovjetunionen gav ett genombrott på denna marknad, vilket innebär synnerligen goda framtidsperspektiv. Efter några år med låg affärsvolym i USA, förändrades trenden positivt under 1988. Det höga kapacitetsutnyttjandet i våra testcentra nödvändiggjorde ökade investeringar.

FRAMTIDSUTSIKTER

Process Systems marknadsposition har förstärkts genom koncentration och specialisering till ett fåtal produktområden. En ytterligare expansion kommer att ske från denna bas. En ovanligt stor orderbok inför 1989 gör att detta år sannolikt blir ett nytt rekordår, såväl vad beträffar omsättning som vinst.

Förvaltningsberättelse

MARKNADSLÄGE OCH FÖRSÄLJNING

	1988	1987	Förändring %
Orderingång, MSEK	17.440	13.425	+30
Fakturering, MSEK	16.413	13.241	+24

Konjunkturen var stark hela 1988. För OECD-området som helhet låg den ekonomiska tillväxten på ca 4%. Industrins kapacitetsutnyttjande var mycket högt och arbetslösheten minskade i flera länder. Inflationstakten i OECD-området blev i stort sett oförändrad, ca 3,5%.

För Sandvik var efterfrågan stark på flertalet större marknader. Undantag var några latinamerikanska marknader samt Norge och östblocksmarknaderna.

Växelkursförändringarna var betydande även 1988, men den genomsnittliga USD-kursen sjönk endast 4%. (Samtidigt ökade dock USD-kursen 5% vid en jämförelse av dagskurserna vid årsskiftena.) Nettoeffekten av de sammanvägda kursförändringarna var dock i stort sett neutral för koncernfaktureringen.

Nedan sammanfattas faktureringen per marknadsområde respektive per produktområde:

Fakturering per marknadsområde	1988		1987		Förändring ring %
	MSEK	%	MSEK	%	
Sverige	1.423	9	1.130	9	+26
EG	6.869	42	5.726	43	+20
Övriga Europa	1.359	8	1.257	9	+8
Europa totalt	9.651	59	8.113	61	+19
Nordamerika	2.988	18	1.994	15	+50
Latinamerika	1.033	6	913	7	+13
Afrika, Asien, Australien	2.741	17	2.221	17	+23
Koncernen totalt	16.413	100	13.241	100	+24

Fakturering per produktområde	1988		1987		Förändring ring %
	MSEK	%	MSEK	%	
Hårdmetall	8.693	53	7.109	54	+22
Stål	5.337	32	4.066	31	+31
Sågar och Verktyg	1.458	9	1.375	10	+6
Process System	769	5	638	5	+21
Övrigt	156	1	53	-	/
Koncernen totalt	16.413	100	13.241	100	+24

Affärsförutsättningar och försäljningsutveckling behandlas mer i detalj i genomgångarna per affärsområde sid 4-9.

Ovan redovisade utveckling inkluderar effekterna av strukturella förändringar. Efter justering för förvärvade respektive avyttrade verksamheter ökade faktureringen med 16% jämfört med 1987 medan orderingången ökade med 22%.

Faktureringen för de 10 största marknaderna blev:

Fakturering per marknad, MSEK	1988	1987	Förändring %
USA	2.624	1.694	+55
Västtyskland	1.928	1.640	+18
Frankrike	1.525	1.350	+13
Sverige	1.423	1.130	+26
Storbritannien	1.199	850	+41
Italien	1.064	893	+19
Japan	884	700	+26
Brasilien	606	548	+11
Australien	523	392	+33
Spanien	370	307	+21

FÖRETAGSFÖRVÄRV, STRUKTURFÖRÄNDRINGAR OCH SAMARBETSAVTAL

Sandvik Rock Tools beslutade att företagets bergbörprodukter för slående och roterande, krossande borrar i fortsättningen skall marknadsföras genom koncernens egen världstäckande dotterbolagsorganisation. Exklusivavtalen med Atlas Copco AB och dess dotterbolag, som tidigare ansvarat för distributionen av dessa produkter, sades upp att upphöra successivt under första halvan av 1989.

Sandvik Rock Tools och det finska företaget Oy Tampella Ab Tamrock ingick i januari 1989 ett avtal om långtgående tekniskt samarbete och informationsutbyte. Avsikten är att tillsammans utveckla slagkraftiga kombinationer av bormaskiner, riggas och bergbörningsverktyg.

Följande viktigare förvärv och avyttringar gjordes under året:

Sandvik Rock Tools förvärvade den 14.10 TRW Mission Drilling Products Division från den amerikanska industrikoncernen TRW. TRW Mission är en av världens ledande tillverkare av sänkbormaskiner och borkronor men har även andra produkter, t ex pumpar. Omsättningen uppgår till ca 300 MSEK och antalet an-

ställda är ca 400 personer. Förutom huvudanläggningen i Houston, Texas, finns enheter i England, Singapore och Australien. Förvärvet innebär att Sandvik Rock Tools får tillgång till en ny värdefull distributionskanal och samtidigt kompletterar sitt bergborrprogram.

Sandvik Hard Materials överenskom den 10.11 med Seco Tools AB, Sverige och Broken Hill Proprietary, Australien om förvärv av samtliga aktier i Seco Tools (Australia) Pty. Ltd. Detta bolag äger 50% i Titan (Taiwan) Pty. Ltd.

Seco Tools (Australia) Pty. Ltd. omsätter ca 150 MSEK och sysselsätter ca 200 personer inom produktområdena hårdmetall för skärande verktyg, bergborrningsverktyg och slitdelar.

Skärande verktygsdelen överföres till Carboloy Australia Pty. Ltd. som byter namn till Seco Tools (Australia) Pty. Ltd. Bergborrningsdelen kommer att samordnas med Sandvik Rock Tools. Den kvarvarande verksamheten passar väl in i Sandvik Hard Materials strategi att inom slitdelområdet etablera ett stort antal lokala produktcentra över hela världen för att därmed kunna ge sina kunder en god närservice av högkvalitativa hårdmetallprodukter. Förvärvet stärker ytterligare Sandvik Hard Materials goda ställning i Australien.

Titan (Taiwan) Pty. Ltd. omsätter ca 40 MSEK och sysselsätter ca 120 personer. Produktprogrammet ligger helt inom Sandvik Hard Materials verksamhetsområde. Förvärvet innebär en inbrytning på en marknad där Sandvik Hard Materials ej tidigare varit närvarande och utgör en intressant bas för vidare utveckling inom denna del av världen.

Sandvik Steel förvärvade den 28.12 tillgångarna i Rhenium Alloys, Inc., och Rhenium Real Estate, Inc., Ohio, USA. Verksamheten omsätter ca 20 MSEK och har ca 25 anställda. Företaget är en ledande tillverkare av produkter baserade på rhenium som är en exklusiv metall med unika högttemperaturegenskaper. Vidare förvärvades 25% av Metinox Steel Ltd., Storbritannien, ett företag med inriktning mot medicinska produkter i rostfritt stål. I överenskommelsen ingår också att Sandvik inom en treårsperiod har rätt att förvärva resterande 75%.

Sandvik Saws and Tools avyttrade den 13.12 det franska dotterbolaget Sandvik Broussaud S.A. till den lokala företagsledningen. Företaget var det enda i koncernen som tillverkade och sålde mönsterstansverktyg. Försäljningen är ett led i koncentrationen till sågar och andra verktyg för trä- och metallbearbetning, skogsbruk och trädgårdsskötsel. Broussaud omsatte ca 85 MSEK och sysselsatte ca 250 personer.

Sandvik AB förvärvade den 1.9 en miljon A-aktier i AB Programator, motsvarande ca 26% av rösterna och 7,6% av aktiekapitalet. Överenskommelsen innehåller också en option för Sandvik att inom en fyraårsperiod förvärva ytterligare A-aktier och därvid nå över 50% av rösterna. Sandvik kan stödja Programator i dess internationalisering samtidigt som man kan följa den snabba utvecklingen inom dataområdet.

Under 1988 genomfördes också en omstrukturering av ägarförhållandena inom koncernen innebärande att utländska dotterbolag i stor utsträckning ägs av Sandvik Finance B.V. Detta medförde en renodling av den tidigare mer komplicerade ägarstrukturen, förbättrade finansbolagets möjligheter att uppnå förväntade fördelar i sin löpande verksamhet genom att äganderollen lades till den rena finansbolagsrollen samt medförde att utdelningsskatter på berörda koncerninterna utdelningar i framtiden minskar. Försäljningen, som gjordes till Sandvik AB:s anskaffningsvärden för respektive aktier, medförde en bokföringsmässig realisationsförlust i Sandvik AB på 141 MSEK.

RESULTAT OCH AVKASTNING

	1988	1987
Rörelseresultat		
efter avskrivningar, MSEK	2.708	1.970
D:o i % av fakturering	16,5	14,9
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, MSEK	2.812	1.871
D:o i % av fakturering	17,1	14,1
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	25,1	21,3
Avkastning på justerat eget kapital efter skatt, %	24,7	19,0
Vinst per aktie, SEK	29:80	19:60

Definitioner sid 20.

Rörelsemarginalen (rörelseresultat efter avskrivningar i % av faktureringen) ökade 1,6%-enheter.

Redovisningen av resultatandelar till anställda i Sverige ändrades och belastar nu rörelseresultatet. Jämförelsetalen för 1987 har ändrats för detta. Resultatandelarna uppgick till 66 MSEK (24). Exklusive resultatandelar ökade rörelsemarginalen 1,8%-enheter.

Integreringen av 1987 års stora företagsförvärv påbörjades enligt plan. Resultatet i de verksamheter som ingick i förvärvet av Carboloy Systems Product Operation låg under koncerngenomsnittet.

Fakturering, resultat efter finansiella intäkter och kostnader samt nettomarginal (resultat efter finansiella intäkter och kostnader i procent av faktureringen) utvecklades enligt följande per kvartal:

	Fakturering MSEK	Resultat MSEK	Nettomar- ginal %
1987: 1:a kvartalet	3.070	432	14
2:a kvartalet	3.228	469	15
3:e kvartalet	3.034	443	15
4:e kvartalet	3.909	527	13
1988: 1:a kvartalet	3.852	600	16
2:a kvartalet	4.031	635	16
3:e kvartalet	3.925	652	17
4:e kvartalet	4.605	925	20

Anm.: Delårsrapporternas uppgifter baseras delvis på

preliminära reserveringar och värderingar. Avvikelser mellan preliminära och definitiva reserveringar och värderingar medför att fjärde kvartalets resultat innehåller speciella poster.

De extraordinära intäkterna och kostnaderna uppgick netto till -57 MSEK (22). Nedskrivning av andelar i delägda kommanditbolag ingår med -68 MSEK (-10). Nedskrivningen avser Sandviks andel i kommanditbolagens resultat före bokslutsdispositioner. Det negativa resultatet i kommanditbolagen beror på engångskostnader i samband med uppläggning av projekten samt på periodiseringskillnader mellan avskrivningar och intäkter i hyresavtalen mellan kommanditbolagen och hyrestagarna. De delägda kommanditbolagen äger, förvaltar och hyr ut fartyg och flygplan.

Resultatet före bokslutsdispositioner och skatter blev 2.755 MSEK (1.893).

Vinsten per aktie efter beräknad full skatt blev 1988 29:80 SEK (19:60). Vinsten per aktie efter beräknad full skatt, inklusive intressebolagsandelar och efter full konvertering av utestående konverteringslån blev 29:85 SEK (19:10). Vinsten per aktie efter betald skatt blev 40:80 SEK (25:90). (Med betald skatt avses för inkomst-året upplupen skatt.)

Upplupna skatter uppgick till 631 MSEK (508), vilket motsvarar 23% (27) av resultatet före dispositioner. Vinstdelningsskatt ingår med 53 MSEK, varav 37 MSEK avser moderbolaget (1987 betalades ingen vinstdelningsskatt). Beräknade framtida skatter uppgick till 369 MSEK (65). Detta avser den skatt som skjuts på framtiden till följd av andel i underskott i delägda kommanditbolag. Summan av upplupna och beräknade framtida skatter uppgick till 36% (30) av resultatet före dispositioner.

Beräknade framtida skatter skuldförs bland övriga långfristiga skulder och uppgick till 464 MSEK (95).

Resultatet efter finansiella intäkter och kostnader blev per produktområde:

	1988	1987	För- ändring
	MSEK	MSEK	MSEK
Hårdmetall	1.562	1.311	+251
Stål	677	280	+397
Sågar och Verktyg	123	102	+21
Process System	162	132	+30
Övrig verksamhet	288	46	+242
Koncernen totalt	2.812	1.871	+941

”Övrig verksamhet” omfattar dels regionbolag och andra mindre enheter, vilka ej ingår i ovanstående produktområden, dels koncernfunktioner inklusive den centrala finansrörelsen. Det sammanlagda resultatet för regionbolagen och andra mindre bolag utvecklades väl och steg från 70 MSEK till 109 MSEK. I den centrala finansrörelsen ingår avkastningen på den likviditet som ej

faller inom produktområdenas och regionernas verksamhet.

Kompletterande nyckeltal samt kommentarer till utvecklingen ges i genomgångarna per affärsområde sid 4-9.

FINANSIERING

	1988	1987
Kassaflöde, MSEK	-686	553
Likvida medel 31.12, MSEK	4.767	4.245
Lån 31.12, MSEK	4.959	3.871
Räntenetto, MSEK	32	-106
Finansnetto inkl valutakursdifferenser, MSEK	104	-99
Räntetäckningsgrad, ggr	7,5	5,1
Soliditet, %	36	36
Andel riskbärande kapital, %	45	46
Skuldsättningsgrad, ggr	0,8	0,8
Justerat eget kapital, MSEK	7.018	5.809
Justerat eget kapital per aktie, SEK	130:95	110:60

Definitioner sid 20.

Nettofinansieringen från rörelsen uppgick till 1.892 MSEK (1.798). Genom den höga investeringsnivån, inklusive investeringar i kommanditbolagsandelar och leasingverksamhet, blev kassaflödet -686 MSEK (553).

Den revers på 547 MSEK som erhöles i samband med försäljning 1983 av aktierna i Krångede AB förfaller till betalning den 29.12 1989 och redovisas därmed som en kortfristig fordran i balansräkningen 31.12 1988. Effekterna av att denna fordran övergår från långfristiga till kortfristiga fordringar har exkluderats ur finansieringsanalysen.

Koncernens likvida medel ökade med 522 MSEK till 4.767 MSEK (1987 en ökning med 469 MSEK till 4.245 MSEK).

Inbetalningarna till Riksbanken till följd av 1988 års lag om inbetalning på likviditetskonto uppgick under 1988 till 56 MSEK. Ytterligare 6 MSEK inbetalades i januari 1989.

Lånen, exklusive konverteringslån, ökade enligt balansräkningen med 1.088 MSEK (1987 en minskning med 8). Låneökningen avsåg den nystartade verksamheten inom Sandvik Leasing AB, i vilken upplåningen blev 1.104 MSEK.

Redovisade valutakursdifferenser på lån utgjorde netto 65 MSEK (3) varav 29 MSEK (49) realiserades i samband med amorteringar och 36 MSEK (-46) var orealiserade. Orealiserade kursvinster redovisas endast till den del kursen ej understiger kursen vid det tillfälle då lånet upptogs. Sjunker kursen under denna kurs bokförs dessa effekter först när lånet amorteras. Orealiserade, ej bokförda kursvinster av denna typ uppgick 31.12 1988 till 165 MSEK (188).

Genom slutkonvertering i mars av 1977 års konvertibla lån och vissa konverteringar av 1985 års konvertibla lån till anställda ökade antalet aktier med 1.073.806 st

och utgjorde den 31.12 1988 53.592.184 st. Genom konverteringarna ökade eget kapital med 50 MSEK varav 27 MSEK aktiekapital och 23 MSEK reservfond.

Efter godkännande vid Sandvik AB:s bolagsstämma i maj utgav Seco Tools AB ett konvertibelt förlagslån riktat till de anställda i Seco Tools-koncernens bolag i Sverige. Varje teckningsberättigad kunde teckna förlagsbevis upp till maximalt 28.000 kronor. Av samtliga teckningsberättigade anslöt sig 94 %. Det totala förlagslånet kom att uppgå till 31 MSEK och löper med 9,25 % ränta. Vid full konvertering av lånet kommer antalet aktier i Seco Tools AB att öka med 1,5 %. Vidare utställde Sandvik AB köpoptioner på Seco Tools-aktier till 23 personer i ledande ställning inom Seco Tools-koncernen.

Styrelsen för Sandvik AB har i mars 1989 beslutat föreslå bolagsstämman den 11.5 1989 att erbjuda Sandviks aktieägare att för varje femtal Sandvik-aktier köpa en Seco Tools-aktie serie B för 60 kronor. Aktierna i Seco Tools AB ägs av Sandviks dotterbolag Sandvik Invest AB. Beslutet innebär att knappt 40 % av Seco Tools samtliga aktier kommer att spridas. Ansökan om notering på A1-listan på Stockholms Fondbörs kommer att göras i augusti 1989.

INVESTERINGAR

	1988	1987
Investeringar i anläggningar, MSEK	775	675
D:o i % av fakturering	4,7	5,1
Företagsförvärv, MSEK	517	655
Investeringar i kommanditbolagsandelar och leasingverksamhet, MSEK	1.450	92
Totala investeringar, MSEK	2.742	1.422
D:o i % av fakturering	16,7	10,7

I Sverige uppgick investeringarna till 823 MSEK (512), varav 431 MSEK (428) avser moderbolaget inkl kommissionärsbolag.

Fördelningen på produktområden var följande:

	1988 MSEK	1987 MSEK
Hårdmetall	881	1.009
Stål	164	179
Sågar och Verktyg	37	34
Process System	15	16
Regionbolag, servicebolag, leasingbolag och gemensamma funktioner	1.645	184
Koncernen totalt	2.742	1.422

FORSKNING, UTVECKLING OCH KVALITETSSÄKRING

Sandvik-koncernen har allt sedan starten i hög grad baserat sin affärsutveckling på egna produkter och har därför i såväl goda som dåliga tider satt av stora resurser till FoU-verksamheten. Detta gäller hela området, från

grundläggande forskning inom våra materialområden via produkt- och processutveckling till kvalitetsstyrning, för att säkerställa att levererade produkter uppfyller utlovade prestanda. (Sandvik har certifikat som godkänd leverantör från alla viktiga kontrollorgan typ ASME, TÜV, BSI etc.)

Varje affärsområde har egna utvecklingsenheter, som därmed kan tillgodogöra sig en stark återkoppling från den egna globala marknadsföringsorganisationen. Förutom att årligen ett stort antal patent sökes förnyas ständigt produktprogrammen. Som exempel kan nämnas att Sandvik Coromant årligen lanserar drygt 1.000 nya produktvarianter.

Koncernens kostnader 1988 för forskning, utveckling och kvalitetssäkring var 711 MSEK (608), vilket utgör 4,3 % (4,6) av faktureringen och 8,4 % (8,8) av förädlingsvärdet. Se även not 3, sid 22.

PERSONAL

	1988	1987
Antal anställda 31.12	26.501	26.256
Medelantal anställda	26.180	24.380

Nettoeffekten av årets förvärv och avyttringar av företag medförde en ökning med 349 personer. För jämförbara verksamheter minskade antalet anställda med 104 personer (1987 en minskning med 419 personer).

Antalet anställda i moderbolaget och kommissionärsbolagen uppgick den 31.12 1988 till 9.223 personer (9.159). Koncernens antal anställda i Sverige den 31.12 1988 uppgick till 10.402 personer (10.276).

Antalet anställda inom de olika affärsområdena framgår av kommentarerna per affärsområde sid 4-9.

Uppgifter om personalkostnader samt medelantalet anställda i Sverige och utomlands återfinns på sid 27.

Koncernens resultaträkning

	1988	1987
Belopp i MSEK		
Fakturerad försäljning . . . . . Not 2	16.413	13.241
Tillverknings-, försäljnings- och administrations- kostnader . . . . . Not 3	-13.065	-10.733
Resultatandel till anställda	-66	-24
RÖRELSERESULTAT FÖRE AVSKRIVNINGAR	3.282	2.484
Avskrivningar enligt plan . . . . . Not 4	-574	-514
RÖRELSERESULTAT EFTER AVSKRIVNINGAR	2.708	1.970
Finansiella poster:		
Utdelning på aktier	7	4
Ränteintäkter . . . . . Not 5	527	356
Räntekostnader . . . . . Not 5	-495	-462
Kursdifferenser på lån . . . . . Not 6	65	3
RESULTAT EFTER FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER . . . . . Not 7	2.812	1.871
Extraordinära intäkter . . . . . Not 8	16	55
Extraordinära kostnader . . . . . Not 8	-73	-33
RESULTAT FÖRE BOKSLUTSDISPOSITIONER OCH SKATTER	2.755	1.893
Bokslutsdispositioner:		
Skillnad mellan bokföringsmässiga och planenliga avskrivningar . . . . . Not 4, 19	-537	-158
Förändring av varulagerreserver . . . . . Not 20	-233	54
Förändring av investeringsfonder och förnyelsefonder . . . . . Not 21	344	-452
Övriga bokslutsdispositioner . . . . . Not 22	-36	-2
RESULTAT FÖRE SKATTER	2.293	1.335
Upplupna skatter	-631	-508
Beräknade framtida skatter	-369	-65
RESULTAT EFTER SKATTER	1.293	762
Minoritetsandel i årets resultat	-6	-6
ÅRETS KONCERNRESULTAT	1.287	756

Koncernens finansieringsanalys

	1988	1987
Belopp i MSEK		
INTERNT TILLFÖRDA MEDEL		
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter	2.755	1.893
Återläggning av avskrivningar	574	514
Återläggning av orealiserade kursdifferenser på lån	-36	46
Återläggning av realisationsresultat på avyttrade aktier och anläggningar	55	-79
Förändring av spärrkonton för fondavsättningar samt likviditetskonto i Riksbanken	-53	267
Upplupna skatter	-631	-508
Utdelningar	-226	-185
Summa internt tillförda medel	2.438	1.948
FÖRÄNDRING AV RÖRELSEKAPITAL		
Förändring av lager	-704	94
Förändring av kortfristiga fordringar	-454	-243
Förändring av räntefria rörelseskulder	612	-1
Summa rörelsekapitalförändring	-546	-150
Nettofinansiering från rörelsen	1.892	1.798
NETTOINVESTERINGAR		
Förvärv av företag	-688	-747
Förvärv av anläggningar	-2.054	-675
Försäljning av företag	39	118
Försäljning av anläggningar	125	59
Nettoinvesteringar	-2.578	-1.245
KASSAFLÖDE	-686	553
EXTERNT ANVÄNDA/TILLFÖRDA MEDEL		
Eget kapital:		
Förändring genom konvertering av lån	50	15
Lån:		
Förändring av kortfristiga lån	148	30
Förändring av långfristiga lån	961	-300
Förändring av konvertibelt lån	-27	-15
Summa lån	1.082	-285
Övrig finansiering netto:		
Förändring av långfristiga fordringar	-13	125
Förändring av pensionsskuld	109	74
Förändring av övriga långfristiga skulder	49	-45
Summa övrig finansiering netto	145	154
SUMMA EXTERNT TILLFÖRDA/ANVÄNDA MEDEL	1.277	-116
Omräkningsdifferenser m m	-69	32
ÖKADE LIKVIDA MEDEL	522	469

Koncernens balansräkning

TILLGÅNGAR	1988	1987
Belopp i MSEK		
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR		
Kassa och bank.....	1.538	860
Obligationer och andra kortfristiga placeringar..... Not 9	3.229	3.385
Kundväxlar	423	394
Kundfordringar	3.035	2.531
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	244	186
Övriga kortfristiga fordringar	824	361
Varulager	4.838	4.008
	<u>14.131</u>	<u>11.725</u>
SPÄRRKONTON FÖR FONDAVSÄTTNINGAR Not 10	15	19
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
Aktier och andelar	707	490
Långfristiga fordringar..... Not 12	280	733
Goodwill och andra immateriella tillgångar	161	123
Pågående anläggningsarbeten.....	236	141
Maskiner och inventarier	3.684	2.229
Fastigheter	1.435	1.431
	<u>6.503</u>	<u>5.147</u>
SUMMA TILLGÅNGAR.....	20.649	16.891
Ställda panter..... Not 15	1.294	1.484

SKULDER OCH EGET KAPITAL	1988	1987
Belopp i MSEK		
KORTFRISTIGA SKULDER		
Växelskulder	133	444
Leverantörskulder	1.236	571
Skatteskulder	508	386
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	1.319	1.137
Kortfristiga lån	2.878	2.731
Övriga kortfristiga skulder	920	932
	6.994	6.201
LÅNGFRISTIGA SKULDER		
Långfristiga lån	2.081	1.140
Avsatt till pensioner	1.140	1.029
Övriga långfristiga skulder	754	346
	3.975	2.515
KONVERTERINGSLÅN	115	142
OBESKATTADE RESERVER		
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	1.938	1.407
Varulagerreserver	1.308	1.082
Investerings- och förnyelsefonder	959	1.304
Övriga obeskattade reserver	153	120
	4.358	3.913
MINORITETSANDEL I EGET KAPITAL	39	36
EGET KAPITAL		
Bundet eget kapital:		
Aktiekapital	1.340	1.313
Bundna reserver	959	783
	2.299	2.096
Fritt eget kapital:		
Fria reserver	1.589	1.228
Årets omräkningsdifferens	-7	4
Årets koncernresultat	1.287	756
	2.869	1.988
Summa eget kapital	5.168	4.084
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL	20.649	16.891
Ansvarsförbindelser	330	396

Redovisning moderbolaget

Belopp i MSEK

Resultaträkning			Finansieringsanalys		
	1988	1987	1988	1987	
Fakturerad försäljning . . . . . Not 2	6.836	5.899	INTERNT TILLFÖRDA MEDEL		
Tillverknings-, försäljnings- och administrationskostnader . . . . . Not 3	-5.476	-4.904	Resultat före bokslutsdispositioner		
Resultatandel till anställda	-66	-24	och skatter 1.290 1.292		
RÖRELSERESULTAT FÖRE			Återläggning av avskrivningar 220 219		
AVSKRIVNINGAR	1.294	971	Återläggning av orealiserade kursdifferenser på lån . . . . . -46 46		
Avskrivningar enligt plan . . . . . Not 4	-220	-219	Återläggning av realisationsresultat på avyttrade aktier och anläggningar . . . . . 65 -40		
RÖRELSERESULTAT EFTER			Förändring av spärkonto för fondavsätt- ningar samt likviditetskonto i Riksbanken -20 86		
AVSKRIVNINGAR	1.074	752	Upplupna skatter . . . . . -80 -222		
Finansiella poster:			Utdelningar . . . . . -224 -183		
Utdelning på aktier, dotterföretag	227	531	Koncernbidrag . . . . . -863 253		
Utdelning på aktier, andra företag	4	1	Summa internt tillförda medel 342 1.451		
Räntor från dotterföretag	26	12	FÖRÄNDRING AV		
Övriga ränteintäkter	357	288	RÖRELSEKAPITAL		
Räntor till dotterföretag	-32	-13	Förändring av lager . . . . . -318 111		
Övriga räntekostnader . . . . . Not 5	-297	-321	Förändring av kortfristiga fordringar . . . -136 -479		
Kursdifferenser på lån . . . . . Not 6	75	3	Förändring av räntefria rörelseskulder . . . . . 982 -61		
RESULTAT EFTER FINANSIELLA			Summa rörelsekapitalförändring . . . . . 528 -429		
INTÄKTER OCH KOSTNADER	1.434	1.253	Nettofinansiering från rörelsen 870 1.022		
Extraordinära intäkter . . . . . Not 8	1	49	NETTOINVESTERINGAR		
Extraordinära kostnader . . . . . Not 8	-145	-10	Förvärv av företag . . . . . -116 -210		
RESULTAT FÖRE			Förvärv av anläggningar . . . . . -315 -324		
BOKSLUTSDISPOSITIONER			Förändring av moderbolagets lång- fristiga engagemang i dotterföretag . . . . -505 -214		
OCH SKATTER	1.290	1.292	Försäljning av företag 2 8		
Bokslutsdispositioner:			Försäljning av anläggningar 14 126		
Skillnad mellan bokförings- mässiga och planenliga			Nettoinvesteringar . . . . . -920 -614		
avskrivningar . . . . . Not 4, 19	-82	-71	KASSAFLÖDE . . . . . -50 408		
Förändring av varulagerreserv . . . Not 20	-217	69	EXTERNT ANVÄNDA/ TILLFÖRDA MEDEL		
Förändring av investerings- fond . . . . . Not 21	227	-544	Eget kapital:		
Förändring av förnyelsefond . . . . Not 21	14	32	Förändring genom konvertering av lån . . 50 15		
Koncernbidrag	-863	253	Lån:		
Förändring av internvinstreserv	23	4	Förändring av kortfristiga lån . . . . . -609 108		
Övriga bokslutsdispositioner . . . . Not 22	5	3	Förändring av långfristiga lån . . . . . -2 -166		
RESULTAT FÖRE SKATTER	397	1.038	Förändring av konvertibelt lån . . . . . -58 -15		
Upplupna skatter	-80	-222	Summa lån . . . . . -669 -73		
Beräknade framtida skatter	-113	-65	Övrig finansiering netto:		
ÅRETS NETTORESULTAT	204	751	Förändring av långfristiga fordringar 576 101		
			Förändring av pensionsskuld 84 63		
			Förändring av långfristiga skulder . . . . . 52 -1		
			Summa övrig finansiering netto 712 163		
			SUMMA EXTERNT TILLFÖRDA MEDEL 93 105		
			ÖKADE LIKVIDA MEDEL 43 513		

Balansräkning	1988	1987	1988	1987
TILLGÅNGAR			SKULDER OCH EGET KAPITAL	
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR			KORTFRISTIGA SKULDER	
Kassa och bank.....	28	79	Växelskulder	—
Obligationer och andra			Leverantörskulder	479
kortfristiga placeringar ..... Not 9	2.821	2.727	Skatteskulder	138
Kundväxlar	—	6	Upplupna kostnader och	
Växelfordringar på dotterföretag.....	57	330	förutbetalda intäkter	536
Fordringar på dotterföretag	759	860	Kortfristiga lån ..... Not 17	1.385
Kundfordringar	516	468	Övriga kortfristiga skulder till	
Förutbetalda kostnader och upplupna			dotterföretag	945
intäkter	141	101	Övriga kortfristiga skulder till	
Övriga kortfristiga fordringar.....	648	220	andra ..... Not 16	403
Varulager	2.204	1.886		3.886
	7.174	6.677		3.513
SPÄRRKONTON FÖR			LÅNGFRISTIGA SKULDER	
FONDAVSÄTTNINGAR ..... Not 10	—	6	Långfristiga lån..... Not 17	619
			Avsatt till pensioner..... Not 18	902
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			Skulder till dotterföretag.....	9
Aktier och andelar i dotter-			Övriga långfristiga skulder	303
företag ..... Not 11	2.128	1.892		1.833
Aktier och andelar i andra			KONVERTERINGSLÅN ..... Not 26	84
företag ..... Not 11	432	370		142
Fordringar på dotterföretag	386	117	OBESKATTADE RESERVER	
Övriga långfristiga fordringar..... Not 12	75	625	Ackumulerade avskrivningar	
Immateriella tillgångar..... Not 13	—	1	utöver plan ..... Not 19	1.262
Pågående anläggningsarbeten.....	127	74	Varulagerreserv ..... Not 20	1.166
Maskiner och inventarier ..... Not 14	1.164	1.142	Investeringsfond ..... Not 21	858
Fastigheter ..... Not 14	640	649	Förnyelsefond ..... Not 21	5
	4.952	4.870	Internvinstreserv ..... Not 23	192
SUMMA TILLGÅNGAR	12.126	11.553	Övriga obeskattade reserver ..... Not 22	47
				3.530
Ställda panter ..... Not 15	1.056	1.054	EGET KAPITAL ..... Not 25	
			Bundet eget kapital:	
			Aktiekapital (53.592.184 aktier	
			å nominellt 25 SEK)..... Not 26	1.340
			Reservfond	154
				1.494
				1.369
			Fritt eget kapital:	
			Balanserade vinstmedel.....	1.095
			Årets nettoresultat	204
				1.299
			Summa eget kapital	2.793
				2.763
			SUMMA SKULDER OCH EGET	
			KAPITAL	12.126
				11.553
			Ansvarsförbindelser ..... Not 27	281
				388

Redovisningsprinciper

ALLMÄNT

Sandvik beaktar i denna årsredovisning i allt väsentligt de riktlinjer som utfärdats av IASC och, för internationellt verksamma företag, av OECD.

ÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER

Redovisningsprinciperna är i huvudsak oförändrade jämfört med föregående år. Ändringar har dock gjorts i följande avseenden:

- Resultatandelar (inklusive sociala kostnader) till anställda i Sverige, som tidigare redovisades efter resultatet efter finansiella intäkter och kostnader men före resultatet före bokslutsdispositioner, redovisas som rörelsekostnader.
- Klassificeringen av eget kapital i koncernen som bundet respektive fritt har ändrats innebärande bland annat att betalningsrestriktioner och nettoeffekten av förekommande utdelningsskatter beaktas och begränsar det fria kapitalet.
- Monetary/nonmonetary-metoden har införts för merparten av de mindre, utländska företag som är verksamma i höginflationsländer. Dessa omräknades tidigare till svenska kronor efter dagskursmetoden baserad på lokalt inflationsjusterad redovisning. Monetary/nonmonetary-metoden har redan tidigare tillämpats för de större utländska företagen verksamma i höginflationsländer.

Uppgifterna för 1987 och tidigare år samt i förvaltningsberättelsen angivna kvartalsvärden har justerats vad avser behandlingen av resultatandelar. Effekterna på eget kapital av ändrad klassificering av bundet respektive fritt eget kapital samt utökad redovisning enligt monetary/nonmonetary-metoden redovisas som en engångsjustering 1.1 1988 och specificeras i not 25, Förändring av eget kapital, koncernen sid. 26.

KONCERNREDOVISNING

Koncernbokslutet omfattar moderbolaget och de bolag i vilka moderbolaget har mer än hälften av rösterna eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande.

Bokslutet upprättas enligt förvärvsmetoden, vilket innebär att dotterbolagens vinstmedel inräknas i koncernens egna kapital endast i den mån de uppkommit efter den tidpunkt då dotterbolaget förvärvades.

Övervärde på aktier i förvärvade dotterföretag (den skillnad som uppstår genom att anskaffningskostnaden är större än det förvärvade bolagets egna kapital inklusive andel i obeskattade reserver) fördelas på anläggningar och goodwill. Övervärde i anläggningar avskrivs i enlighet med vad som redovisas nedan under anläggningar. Goodwill avskrivs med minst 10 % per år.

Undervärde på aktier i förvärvade dotterföretag (den skillnad som uppstår genom att anskaffningskostnaden är mindre än det förvärvade bolagets egna kapital inklusive andel i obeskattade reserver), s k badwill, balanseras som skuld och upplöses enligt en i varje specifikt fall upprättad plan.

Omräkning till svenska kronor av de utländska dotterbolagens balans- och resultaträkningar följer IAS 21 (International Accounting Standard 21, Accounting for the Effects of Changes in Foreign Exchange Rates) och FAS 52 (Financial Accounting Standard No 52, Foreign Currency Translation).

För flertalet utländska dotterbolag är den lokala valutan den naturliga valutan för bolagens kassaflöden och den är därför behandlad som deras s k funktionella valuta. Dessa bolags balansräkningar omräknas till balansdagens kurs och resultaträkningar till årets genomsnittskurs. Den differens som därvid uppkommer mellan årets resultat i balansräkningen och årets resultat i resultaträkningen redovisas i en särskild post under eget kapital. De förändringar av koncernens obeskattade reserver och egna kapital som uppstår genom variationer i balansdagskurserna jämfört med föregående årsskifte har förts direkt till den aktuella balansposten. Årets förändringar specificeras i respektive not till koncernens balansräkning.

För flertalet utländska bolag som är verksamma i höginflationsländer har en omräkning till svenska kronor gjorts så att man mäter resultatet på i stort sett samma sätt som om deras verksamhet bedrivits i Sverige. Detta innebär i huvudsak att dessa företags verksamhet redovisas i svenska kronor med omräkning enligt den s k monetary/nonmonetary-metoden. De omräkningsdifferenser som härvid uppstår har i sin helhet förts över resultaträkningen. De finansiellt relaterade omräkningsdifferenserna ingår i finansiella intäkter och kostnader. De rörelserelaterade omräkningsdifferenserna ingår i tillverknings-, försäljnings- och administrationskostnader.

Vid klassificeringen av eget kapital i koncernen som bundet respektive fritt har som fritt kapital betraktats från respektive bolag utdelningsbart kapital, förutsatt att bolagets egna kapital i koncernen är positivt. Till det fria kapitalet har dock ej hänförs högre belopp än bolagets egna kapital i koncernen. Vid bedömningen av utdelningsbarhet har betalningsrestriktioner beaktats och avdrag gjorts för nettoef-

ekten av förekommande utdelningsskatter. Resterande eget kapital utgör bundet kapital.

Företag som förvärvats under året redovisas i resultaträkningen endast för tiden från förvärvstillfället. Företag som avyttrats under året redovisas i resultaträkningen fram till avyttringstillfället. Den koncernmässiga realisationseffekten av avyttringen, vilken redovisas som en extraordinär post, har justerats för nettoresultatet fram till avyttringsdagen.

FINANSIERINGSANALYS.

REDOVISNING AV FÖRVÄRV OCH AVYTTRING AV DOTTERFÖRETAG

Köpeskillingen för förvärvade respektive avyttrade bolag redovisas i finansieringsanalysen under rubriken förvärv av företag respektive försäljning av företag. De tillgångar och skulder som de förvärvade respektive avyttrade bolagen hade vid förvärvet respektive försäljningen ingår ej i finansieringsanalysens redovisning av rörelsekapitalförändring, nettoinvesteringar och externt använda/tillförda medel.

VÄRDERINGSPRINCIPER

Fordringar och skulder i utländsk valuta hos svenska och utländska koncernföretag

Kortfristiga till rörelsen direkt knutna fordringar och skulder i utländsk valuta omräknas i de enskilda företagen efter balansdagens valutakurser. I de fall terminssäkring av valutor har förekommit har terminskursen använts. Framkomna kursvinster avräknas mot kursförluster oavsett valuta, varefter en eventuell överskjutande kursförlost belastar företagets rörelseresultat. En eventuell överskjutande kursvinst redovisas ej förrän den realiserats.

Långfristiga fordringar och skulder och lån, vilka formellt är kortfristig upplåning men som till sin innebörd är långsiktiga, har upptagits till den lägsta respektive högsta av den ursprungliga anskaffningsdagens och balansdagens kurser. Uppkommande kursdifferenser redovisas i resultaträkningen under rubriken kursdifferenser på lån.

Varulager

Varulager har värderats till det lägsta av anskaffningskostnad enligt FIFO-principen, återanskaffningskostnad eller verkligt värde. Erforderligt avdrag för inkurans har skett.

Anläggningar

Anläggningar redovisas efter avdrag för ackumulerade planliga avskrivningar. Planliga avskrivningar i industrirörelsen baseras på anläggningarnas anskaffningsvärde och beräknad ekonomisk livslängd; för maskiner och inventarier normalt mellan 5 och 15 år, för byggnader mellan 10 och 50 år samt för markanläggningar 20 år. Planliga avskrivningar i leasingrörelsen inom dotterbolaget Sandvik Leasing AB baseras på den affärsmässiga upplägningen i respektive leasingavtal vilket innebär progressiv avskrivning enligt annuitetsmodell. Skillnaden mellan bokföringsmässiga och planliga ackumulerade avskrivningar redovisas som obeskattad reserv.

Avskrivning på oavskrivet belopp av ackumulerade uppskrivningar för byggnader sker med 2 % på ursprunglig uppskrivning.

Intäktsredovisning och vinstavräkning

Försäljningsintäkter redovisas vid leverans med avdrag för mervärdesskatt, rabatter och returer. Fakturerad försäljning och vinst från långfristiga kontrakt avräknas när slutfakturering sker.

Bokslutsdispositioner och obeskattade reserver

Skattelagstiftningen i Sverige och i vissa andra länder medger konsolidering genom avsättning till obeskattade reserver. Företagen kan härigenom i viss utsträckning disponera redovisade vinster så att de stannar kvar i rörelsen utan att omedelbart beskattas.

Av de obeskattade reserverna kan en del sägas utgöra latent skatteskuld och en del eget kapital. Om obeskattade reserver upplöses och tillförs vinsten blir det återförda beloppet föremål för inkomstbeskattning.

Skatter

Koncernens olika företag beräknar inkomstskatter i enlighet med de skatteregler som gäller i de länder där vinsten har uppkommit. Dessa skatter baseras normalt på den lokalt redovisade vinsten före skatt, beräknad enligt redovisningsprinciper som kan avvika från koncernens. Eftersom dessa avvikelser justeras vid upprättandet av koncernens bokslut inkluderas ej s k latenta skatter i koncernens skattekostnad. I årets skattekostnad ingår betalda utländska kupongskatter för aktieutdelning till moderbolaget eller andra koncernföretag. Latent skatteskuld avseende förvärvade obeskattade reserver i förvärvade bolag redovisas bland långfristiga skulder.

Den skatt som skjuts på framtiden till följd av andel i nettoförluster i delägda kommanditbolag reserveras som skattekostnad och skuldförs bland långfristiga skulder. Den uppskjutna skatten ingår därmed i resultaträkningen under rubriken beräknade framtida skatter men exkluderas ur finansieringsanalysens skattebetalningar respektive ändring av räntefria långfristiga skulder.

DEFINITIONER

Resultat per aktie

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader med avdrag för beräknad skatt och minoritetsintresse dividerat med genomsnittligt antal utestående aktier respektive år efter justering för 1986 års fondemission och split. Vid skatteberäkningen har tillämpats för de olika koncernbolagen gällande skattesatser. Hänsyn har härvid tagits till kända skattefria intäkter och skattelindringar, liksom till periodiseringskostnader i enskilda bolag och koncernbokslut. Genomsnittlig, teoretisk beräknad, skattesats för koncernen är då 43 % 1988 (45 % 1987).

Resultat per aktie inklusive andelar i intressebolag

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader med avdrag för beräknad skatt och minoritetsintresse och med tillägg för icke utdelade resultatandelar i intresseföretag med avdrag för beräknad skatt dividerat med genomsnittligt antal utestående aktier respektive år. Se i övrigt resultat per aktie ovan.

Resultat per aktie efter full konvertering

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader efter återläggning av räntekostnader för konverteringslån med avdrag för beräknad skatt och minoritetsintressen och med tillägg för icke utdelade resultatandelar i intresseföretag efter avdrag för beräknad skatt dividerat med genomsnittligt teoretiskt antal utestående aktier respektive år vid full konvertering. Se i övrigt resultat per aktie ovan.

Resultat per aktie efter betald skatt

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader med avdrag för minoritetsintresse enligt resultaträkningen och upplupna skatter enligt finansieringsanalysen dividerat med genomsnittligt antal utestående aktier respektive år.

Justerat eget kapital

Redovisat eget kapital plus 50 % av obeskattade reserver efter avdrag för minoritetsintressen häri minus föreslagen utdelning.

Soliditet

Redovisat eget kapital plus 50 % av obeskattade reserver i relation till totalt kapital.

Andel riskbärande kapital

Redovisat eget kapital minus föreslagen utdelning plus obeskattade reserver och minoritetsintressen i relation till totalt kapital.

Skuldsättningsgrad

Räntebärande kort- och långfristiga skulder (inkl pensionsskuld) dividerat med redovisat eget kapital med tillägg för minoritetsintresse och 50 % av obeskattade reserver.

Räntetäckningsgrad

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader med tillägg för räntekostnader och valutakursdifferenser på lån, dividerat med räntekostnader och valutakursdifferenser på lån.

Kapitalomsättningshastighet

Fakturering i relation till genomsnittligt totalt kapital.

Avkastning på justerat eget kapital efter skatt

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader med avdrag för beräknad skatt och minoritetsandel i procent av genomsnittligt eget kapital inkluderande 50 % av obeskattade reserver efter avdrag för minoritetsintressen häri minus föreslagna utdelningar.

En approximativ beräkning av real avkastning på eget kapital görs genom att ovan definierade nominella avkastning reduceras med årets inflation mätt som förändring i konsumentprisindex i Sverige från december ena året till december följande år.

Räntabilitet på sysselsatt kapital

Resultat efter finansiella intäkter och kostnader plus kostnadsräntor och kursdifferenser på lån i procent av genomsnittligt totalt kapital med kortfristiga räntefria rörelseskulder och 50 % av obeskattade reserver frånräknade.

Tillämpning av US GAAP

(AMERIKANSKA REDOVISNINGSPRINCIPER)

Sandvik-koncernens bokslut har upprättats enligt svenska redovisningsprinciper. Dessa skiljer sig från amerikanska redovisningsprinciper i följande, för Sandvik-koncernen, väsentliga avseenden:

Obeskattade reserver

Skattelagstiftningen i Sverige och vissa andra länder tillåter avsättning till obeskattade reserver. Amerikanska redovisningsprinciper tillåter inte sådana avsättningar.

Latent skatt

Enligt svensk redovisningspraxis görs inte avsättningar för latent skatter. Amerikanska principer kräver att respektive år belastas med därtill hänförlig skatt. I efterföljande avstämning har de latent skatterna därvid beräknats enligt den "liability method" som f n införs i amerikansk redovisningspraxis.

Uppskrivning av tillgångar

Svenska redovisningsprinciper medger i vissa situationer uppskrivning av anläggningstillgångarna utöver anskaffningskostnaden. Detta påverkar även de avskrivningar som görs på anläggningstillgångarna. Sådana uppskrivningar tillåts inte av amerikanska redovisningsprinciper.

Aktivering av räntekostnader

Amerikanska redovisningsprinciper kräver att räntekostnader som uppstått i samband med finansiering av nyuppförda anläggningstillgångar aktiveras och skrivs av enligt plan medan räntekostnader för finansiering av tillverkning av produkter för försäljning ej får ingå i lagervärdet.

Aktier och andelar i intressebolag

Enligt svensk redovisningspraxis redovisas aktier och andelar till anskaffningskostnad och erhållna utdelningar ingår i resultatet för det år utdelningen erhålls. Enligt amerikanska redovisningsprinciper redovisas aktier och andelar i andra företag där röstinnehavet omfattar 20–50 % enligt kapitalandelsmetoden.

Pensionskostnader m m

Nya regler för redovisning av pensionskostnader infördes 1986 i USA. I jämförelse med svensk praxis för redovisning av PRI-pensionskostnader föreligger skillnader främst i valet av diskonteringsränta samt i det förhållandet att kapitalvärdeberäkning utgår från beräknad lön vid pensioneringsstillfället. Generellt kan bedömas att den årliga pensionskostnaden beräknad enligt de amerikanska reglerna skulle avsevärt understiga årskostnaden för PRI-planen enligt svensk praxis. Skillna-

den har dock ej kunnat kvantifieras och ingår ej i efterföljande avstämning.

Åtaganden gällande andra förmåner än pension, som träder i kraft vid pensioneringsstillfället, har hittills i enlighet med amerikansk praxis ej skuldförts. Åtagandena har inte kunnat kvantifieras och har icke heller skuldförts i koncernen.

Övrigt

Andra områden där tillämpning av amerikanska redovisningsprinciper för Sandvik-koncernen medför icke oväsentliga skillnader avser behandlingen av orealiserade kursvinster på lån, långfristiga fordringar och skulder med ej marknadsmässig förräntning, generella reserveringar samt minoritetsintressen.

Tillämpning av amerikanska redovisningsprinciper innebär följande approximativa ändringar av Sandvik-koncernens redovisade nettovinst, vinst per aktie och eget kapital:

Belopp i MSEK, där ej annat anges.

	1988	1987
Årets vinst enligt koncernresultaträkningen . . .	1.287	756
Ökning/minskning för		
Bokslutsdispositioner	462	558
Latent skatt	-215	-264
Uppskrivningar	23	31
Aktivering av räntekostnader	14	44
Andel av resultat i intressebolag	49	9
Övriga justeringar	12	135
Beräknad nettovinst enligt amerikanska redovisningsprinciper	1.632	1.269
Beräknad vinst per aktie enligt amerikanska redovisningsprinciper, SEK	30:65	24:30
Motsvarande efter full konvertering av utestående konverteringslån, SEK	29:95	23:35
Eget kapital enligt koncernbalansräkningen . .	5.168	4.084
Ökning/minskning för		
Obeskattade reserver	4.358	3.913
Latent skatt	-2.116	-1.901
Uppskrivningar	-275	-293
Aktivering av räntekostnader	47	33
Andel av resultat i intressebolag	103	60
Övriga justeringar	273	261
Beräknat eget kapital enligt amerikanska redovisningsprinciper	7.558	6.157
Beräknat eget kapital per aktie enligt amerikanska redovisningsprinciper, SEK	141:05	117:25

Noter och kommentarer

KONCERNENS OCH MODERBOLAGETS BOKSLUT

Belopp i MSEK, där ej annat anges

NOT 1. Kommissionärsbolagsförhållanden, moderbolaget

Verksamheten i Sverige bedrivs till stor del genom kommissionärsbolag. Nedan angivna bolag har under 1988 bedrivit rörelse under egna namn, men uteslutande för moderbolagets räkning. Moderbolaget redovisar samtliga tillgångar och skulder jämte intäkter och kostnader, som uppstår i kommissionärsrörelsen, i sitt bokslut.

Bolag vilka under 1988 bedrivit rörelse i kommission för moderbolagets räkning: AB Bushman, Edsbyns Industri AB, Guldsmedshytte Bruks AB, AB Sandvik Belts, AB Sandvik Central Service, AB Sand-

vik Coromant, AB Sandvik Hand Tools, AB Sandvik Hard Materials, AB Sandvik Information Systems, AB Sandvik International, AB Sandvik Metal Saws, AB Sandvik Rock Tools, AB Sandvik Saws and Tools, AB Sandvik Steel, AB Sandvik Öberg, AB Swedish Metal Saws, Sandvik Coromant Skandinavien AB, Sandvik Hard Materials Norden AB, Sandvik Stål Försäljnings AB, Sandvik Sågar och Verktyg Skandinavien AB.

NOT 2. Fakturerad försäljning och moderbolagets inköp

I beloppen för fakturerad försäljning ingår övriga rörelseintäkter enligt följande:

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Övriga rörelseintäkter	87	28	154	108

Av moderbolagets fakturerade försäljning avsåg 4.396 MSEK (3.803), dvs 64 % (64) försäljning till koncernföretag. Exportandelen utgjorde 82 % (83). Av moderbolagets varuinköp hänförde sig 163 MSEK (189), dvs 6 % (9) till koncernföretag.

NOT 3. Forskning, utveckling och kvalitetssäkring

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Kostnader för				
forskning och utveckling	530	453	374	321
kvalitetssäkring	181	155	86	78
totalt	711	608	460	399

Samtliga utgifter för forsknings- och utvecklingsarbete samt kvalitetssäkring redovisas som kostnader när de uppkommer.

NOT 4. Avskrivningar

KONCERNEN	Goodwill och andra immateriella tillgångar		Maskiner och inventarier		Industri- och bostadsbyggnader		Markanläggningar		Totalt	
	1988	1987	1988	1987	1988	1987	1988	1987	1988	1987
Avskrivningar enligt plan	-26	-22	-488	-427	-59	-64	-1	-1	-574	-514
Avskrivningar utöver plan	-	-	-515	-180	-23	-31	-1	1	-539	-210
Bokföringsmässiga avskrivningar	-26	-22	-1.003	-607	-82	-95	-2	-	-1.113	-724
varav avskrivningar mot fonder	-	-	-315	-294	-33	-36	-1	-	-349	-330

Skillnaden mellan bokföringsmässiga och planenliga avskrivningar 1988 enligt resultaträkningen, -537 MSEK, består av avskrivningar utöver plan, -539 MSEK, och återförd överavskrivning vid avyttring, 2 MSEK.

MODERBOLAGET

	Maskiner och inventarier		Industri- och bostadsbyggnader		Markanläggningar		Totalt	
	1988	1987	1988	1987	1988	1987	1988	1987
Avskrivningar enligt plan	-199	-189	-20	-29	-1	-1	-220	-219
Avskrivningar utöver plan	-78	-107	-4	-11	-	1	-82	-117
Bokföringsmässiga avskrivningar	-277	-296	-24	-40	-1	-	-302	-336
varav avskrivningar mot fonder	-235	-225	-14	-29	-1	-	-250	-254

NOT 5. Ränteintäkter och räntekostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Ränteintäkter brutto	666	474	357	288
Korrigeringsdifferenser	-139	-118	-	-
Ränteintäkter	527	356	357	288
Räntekostnader på pensionskulda	-101	-97	-82	-82
Övriga räntekostnader brutto	-404	-412	-215	-239
Korrigeringsdifferenser	+10	+47	-	-
Räntekostnader	-495	-462	-297	-321

Korrigeringsdifferenser avser eliminering av inflationsförluster på räntegenererande monetära tillgångar och inflationsvinster på räntebärande monetära skulder i höginflationsländer.

NOT 6. Kursdifferenser på lån

Här redovisas kursdifferenser på långa lån och lån som formellt är kortfristiga men till sin innebörd är långfristiga. Övriga kursdifferenser ingår i tillverknings-, försäljnings- och administrationskostnader.

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Förändring av orealiserade kursdifferenser på lån	36	-46	46	-46
Kursdifferenser på lån som realiserats i samband med amorteringar	29	49	29	49
	65	3	75	3

NOT 7. Resultat exkl minoritetsandelar, inkl resultatandelar i intresseföretag

	Koncernen	
	1988	1987
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader	2.812	1.871
Minoritetens andel härav	-13	-9
Återföring av utdelning från intresseföretag	-4	-1
Resultatandelar i intresseföretag	97	23
	2.892	1.884

I denna beräkning ingår följande intresseföretag: ANSAB AB (50%), Avesta Sandvik Tube AB (25%), Balzers Sandvik Coating AB (49%), Devillé S.A. (35%), Diamant Boart Stratabit S.A. (50%), Eurotungstène Poudre S.A. (49%), Fagersta-Seco AB (50%), Fagersta Stainless AB (50%), Munkfors Tråd AB (50%), Rolltech International AB (50%), Titan (Taiwan) Pty. Ltd. (50%), Uddeholm Strip Steel AB (50%).

NOT 8. Extraordinära intäkter och kostnader

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Extraordinära intäkter				
Realisationsvinst vid försäljning av företag	8	7	-	8
Realisationsvinst vid försäljning av fastigheter	8	41	-	41
Diverse	-	7	1	-
	16	55	1	49

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Extraordinära kostnader				
Nedskrivning av aktier och andelar	-68	-10	-52	-10
Realisationsförlust vid försäljning av aktier	-	-	-92	-
Realisationsförlust vid försäljning av fastigheter	-5	-	-1	-
Diverse	-	-23	-	-
	-73	-33	-145	-10

NOT 9. Obligationer och andra kortfristiga placeringar

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Obligationer och andra värdepapper	914	1.177	861	1.054
Kortfristiga placeringar	2.315	2.208	1.960	1.673
Totalt	3.229	3.385	2.821	2.727

Koncernen hade vid årsskiftet utestående sk räntearbitrageaffärer på 328 MSEK (559). Av dessa svarade moderbolaget för 292 MSEK (486). Dessa har redovisats netto.

NOT 10. Spärrkonton för fondavsättningar

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Spärrkonton i Sveriges Riksbank				
för allmänna investeringsfonder	11	3	-	-
för förnyelsefonder	2	14	-	6
Övriga spärrkonton	2	2	-	-
Totalt	15	19	-	6

NOT 11. Aktier och andelar

Koncernens resp moderbolagets innehav av aktier och andelar vid utgången av 1988 framgår av specifikation på sid 28.

NOT 12. Övriga långfristiga fordringar

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Förskott till leverantörer	3	4	2	3
Likviditetskonto i Riksbanken	56	-	26	-
Revers i samband med försäljning 1983 av aktierna i Krångede AB	-	547	-	547
Övriga fordringar	221	182	47	75
Totalt	280	733	75	625

Reversen i samband med försäljning 1983 av aktierna i Krångede AB förfaller 29.12 1989 varför den omklassificerats till kortfristig fordran den 31.12 1988.

NOT 13. Goodwill och andra immateriella tillgångar

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Patent och andra immateriella tillgångar	45	29	-	1
Goodwill	116	94	-	-
Totalt	161	123	-	1

NOT 14. Anläggningar

Maskiner och inventarier, byggnader, mark och markanläggningar samt jordbruks- och skogsfastigheter redovisas till nettovärde efter avskrivningar enligt plan och oavskrivet belopp av ackumulerade uppskrivningar. Ackumulerade avskrivningar härutöver redovisas bland obeskattade reserver under rubriken Ackumulerade avskrivningar utöver plan.

KONCERNEN	Maskiner och inventarier		Industri- och bostadsbyggnader		Jordbruks- och skogsfastigheter		Mark- och markanläggningar	
	1988	1987	1988	1987	1988	1987	1988	1987
Anskaffningsvärde	7.412	5.723	1.744	1.751	1	1	194	188
Ackumulerade avskrivningar enligt plan	-3.728	-3.494	-737	-744	-	-	-13	-14
Planmässiga restvärden	3.684	2.229	1.007	1.007	1	1	181	174
Oavskrivet belopp av ackumulerade uppskrivningar	-	-	120	123	10	10	116	116
Restvärden	3.684	2.229	1.127	1.130	11	11	297	290
Ackumulerade avskrivningar utöver plan	-1.712	-1.199	-208	-191	-	-	-18	-17
Bokförda värden	1.972	1.030	919	939	11	11	279	273
Taxeringsvärden ¹	-	-	1.154	1.340	11	11	184	126

¹ Uppgifterna avser den svenska koncerndelen. Bokförda värdet av fastigheter i utländska dotterföretag uppgick till 681 MSEK (663).

MODERBOLAGET

MODERBOLAGET	Maskiner och inventarier		Industri- och bostadsbyggnader		Jordbruks- och skogsfastigheter		Mark och markanläggningar	
	1988	1987	1988	1987	1988	1987	1988	1987
Anskaffningsvärde	2.936	2.827	696	683	1	1	39	38
Ackumulerade avskrivningar enligt plan	-1.772	-1.685	-332	-313	-	-	-10	-9
Planmässiga restvärden	1.164	1.142	364	370	1	1	29	29
Oavskrivet belopp av ackumulerade uppskrivningar	-	-	120	123	10	10	116	116
Restvärden	1.164	1.142	484	493	11	11	145	145
Ackumulerade avskrivningar utöver plan	-1.099	-1.021	-146	-145	-	-	-17	-17
Bokförda värden	65	121	338	348	11	11	128	128
Taxeringsvärden ²	-	-	811	1.191	11	11	117	106

² Taxeringsvärdet på industrifastigheter inkluderar enligt gällande bestämmelser industritillbehör.

NOT 15. Ställda panter

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Fastighetsinteckningar	714	738	621	622
Företagsinteckningar	580	746	435	432
Totalt	1.294	1.484	1.056	1.054

Härutöver har pantsatts fordringar avseende räntearbitrageaffärer. Jämför not 9.

NOT 16. Övriga kortfristiga skulder

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Förskott från kunder	52	57	2	4
Övriga kortfristiga skulder	868	875	401	417
Totalt	920	932	403	421

NOT 17. Lån

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Kortfristiga lån				
Euro Commercial Paper och EuroNotes	966	927	543	927
Amortering inom ett år av långfristiga lån	183	284	85	192
Övriga kortfristiga lån	1.729	1.520	757	875
Summa kortfristiga lån	2.878	2.731	1.385	1.994
Långfristiga lån				
Obligationslån	318	349	301	333
Förlagslån	30	37	10	15
Övriga lån	1.733	754	308	319
Summa långfristiga lån	2.081	1.140	619	667
Samtliga lån	4.959	3.871	2.004	2.661

Den långfristiga upplåningen för moderbolaget, inklusive lån vilka formellt är kortfristig upplåning men som till sin innebörd är långsiktiga och 1989 års amorteringar, fördelar sig på de mest betydande valutaslagen enligt nedan (belopp i miljoner i angiven valuta). Beloppen anges i den valuta i vilken Sandvik löper en potentiell valutarisk.

Valuta	1988	1987
	Svenska kronor	225
US dollar	88	111
Västtyska mark	84	84
Engelska pund	21	22
Franska francs	225	215
Schweiziska francs	59	61
Luxemburg francs	600	525
Låneamorteringar		
Låneamorteringar för moderbolaget enligt överenskomna löptider per låneavtal (inkl omsättning av förfallande kortfristig upplåning) redovisas nedan:		
	1988	1987
Inom 1 år	1.385	1.994
År 2	269	74
3	26	279
4	186	27
5	90	229
Därefter	48	58
	2.004	2.661

NOT 18. Avsatt till pensioner

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Avsatt till PRI-pensioner	919	829	848	764
Avsatt till övriga pensioner	221	200	54	54
Totalt	1.140	1.029	902	818

NOT 19. Ackumulerade avskrivningar utöver plan

	KONCERNEN				MODERBOLAGET			
	Maskiner och in- ventarier	Industri- och bostads- byggnader	Mark- anlägg- ningar	Totalt	Maskiner och in- ventarier	Industri- och bostads- byggnader	Mark- anlägg- ningar	Totalt
Redovisat vid slutet av 1987	1.199	191	17	1.407	1.021	145	17	1.183
Förändring pga ändrade omräkningskurser 1988	—	-3	—	-3	—	—	—	—
Årets avskrivningar utöver plan	515	23	1	539	78	4	—	82
Avskrivningar på uppskrivning	—	-3	—	-3	—	-3	—	-3
Återförd överavskrivning vid avyttring	-2	—	—	-2	—	—	—	—
Redovisat vid slutet av 1988	1.712	208	18	1.938	1.099	146	17	1.262

NOT 20. Varulagerreserv

	Kon- cernen	Moder- bolaget
Redovisat vid slutet av 1987	1.082	949
Förändring pga ändrade omräkningskurser 1988	-7	—
Förändring under 1988	233	217
Redovisat vid slutet av 1988	1.308	1.166
Varulagerreserv i procent av lagervärde vid slutet av 1988	27	53

NOT 21. Investerings- och förnyelsefonder

	KONCERNEN			MODERBOLAGET		
	Allmänna investe- rings- fonder	Förnyelse- fonder	Totalt	Allmän investe- rings- fond	Förnyelse- fond	Totalt
Redovisat vid slutet av 1987	1.277	27	1.304	1.085	19	1.104
Förändring pga ändrade omräkningskurser 1988	-1	—	-1	—	—	—
Tillkommer:						
Avsättning under 1988	20	—	20	18	—	18
Avgår:						
Anspråktaget belopp för investeringar i						
maskiner och inventarier	-310	-5	-315	-231	-5	-236
industri- och bostadsbyggnader	-33	—	-33	-14	—	-14
markanläggningar	-1	—	-1	—	—	—
För omkostnader	-1	-14	-15	—	-9	-9
Nettoförändring redovisad över resultaträkningen	-325	-19	-344	-227	-14	-241
Redovisat vid slutet av 1988	951	8	959	858	5	863

NOT 22. Övriga obeskattade reserver

	Kon- cernen	Moder- bolaget
Kursriskreserv finansiella placeringar:		
Redovisat vid slutet av 1987	52	52
Upplösning 1988	-14	-14
Redovisat vid slutet av 1988	38	38
Övriga obeskattade reserver:		
Redovisat vid slutet av 1987	68	—
Förändring pga omräkningskurser 1988	-3	—
Avsättning 1988	50	9
Redovisat vid slutet av 1988	115	9

NOT 23. Internvinstreserv

MODERBOLAGET
Internvinstreserven i Sandvik AB utgörs av skillnaden mellan försäljningspriser och Sandvik AB:s samtliga kostnader för de sålda varorna avseende de produkter, levererade av Sandvik AB, som på balansdagen ligger kvar hos utländska dotterbolag, efter avdrag för av dotterbolagen gjorda, härtill hänförliga, lagernedskrivningar.

NOT 24. Minoritetsandel i obeskattade reserver samt kapitalandelar i intresseföretag

Minoritetens andel i obeskattade reserver är totalt 15 MSEK (16). Koncernens kapitalandelar i intresseföretag är 329 MSEK (277) vilket överskrider bokfört värde med 103 MSEK (60). Kapitalandelarerna har härvid värderats enligt den sk kapitalandelsmetoden vilket innebär att de omfattar Sandviks andel av eget kapital och eget kapitaldelen av obeskattade reserver, justering för kvarstående goodwill samt reservering för realiserade internvinster.

I denna beräkning ingår följande intresseföretag: ANSAB AB (50%), Avesta Sandvik Tube AB (25%), Balzers Sandvik Coating AB (49%), Devillé S.A. (35%), Diamant Boart Stratabit S.A. (50%), Eurotungstene Poudre S.A. (49%), Fagersta-Seco AB (50%), Fagersta Stainless AB (50%), Munkfors Tråd AB (50%), Rolltech International AB (50%), Titan (Taiwan) Pty. Ltd. (50%), Uddeholm Strip Steel AB (50%).

NOT 25. Förändring av eget kapital

KONCERNEN	Aktie- kapital	Bundna reserver	Fria reserver	Omräk- nings- differens	Koncern- resultat	Totalt
Redovisat vid slutet av 1987	1.313	783	1.228	4	756	4.084
Förändring p g a ändrad avgränsning mellan fritt och bundet kapital	—	-135	135	—	—	—
Förändring p g a övergång till monetary/nonmonetary-metoden för ytterligare enheter i höginflationsländer	—	13	-9	—	—	4
Förändring p g a ändrade omräkningskurser 1988	—	-36	1	-2	-15	-52
Överföring av 1987 års resultat och omräkningsdifferens	—	—	743	-2	-741	—
Omföring mellan fria och bundna reserver	—	300	-300	—	—	—
Nyemissioner genom konvertering	27	23	—	—	—	50
Förändring p g a uppskrivning av anläggningstillgångar	—	10	—	—	—	10
Förändring p g a förvärv och konsolidering av tidigare delägda företag	—	1	15	—	—	16
Utdelning	—	—	-224	—	—	-224
Årets koncernresultat 1988	—	—	—	-7	1.287	1.280
Redovisat vid slutet av 1988	1.340	959	1.589	-7	1.287	5.168

Av det fria egna kapitalet 2.869 MSEK enligt koncernens balansräkning har sammanlagt 68 MSEK föreslagits till avsättning till bundna reserver av bolagens styrelser.

Uppgifter om aktiekapital och konverteringslån lämnas i not 26 nedan.

MODERBOLAGET

	Aktie- kapital	Reserv- fond	Balanse- rade vinst- medel	Netto- resultat	Totalt
Redovisat vid slutet av 1987	1.313	56	643	751	2.763
Överföring av 1987 års resultat	—	—	751	-751	—
Avsättning till reservfond	—	75	-75	—	—
Nyemissioner genom konvertering	27	23	—	—	50
Utdelning	—	—	-224	—	-224
Årets nettoresultat 1988	—	—	—	204	204
Redovisat vid slutet av 1988	1.340	154	1.095	204	2.793

NOT 26. Aktiekapital

AKTIEKAPITAL SAMT ANTAL AKTIER

	1988	1987
A Bundna	41.170.069	41.170.069
A Fria	675.094	681.508
B Fria	11.747.021	10.666.801
	53.592.184	52.518.378

En bunden aktie får ej förvärfas av utländska medborgare eller av vissa i bolagsordningen angivna juridiska personer som är öppna för utländskt inflytande. En fri aktie får däremot förvärfas av envar. A-aktier medför 1 röst per aktie medan B-aktier medför 1/10 röst per aktie.

Sandvik-aktien är noterad på Stockholms och Londons (B fria) fondbörs. Aktier kan även handlas i USA via s k ADR (American Depositary Receipts).

Vid bolagsstämman 1986 beslutades ett erbjudande till ägare av fria A-aktier att byta dessa mot fria B-aktier. Detta erbjudande, som ursprungligen gällde till 15.5 1987, förlängdes till 15.5 1988. Vid denna tidpunkt hade byte skett av 974.778 aktier (varav 6.414 under 1988) eller 59 % av ursprungligen utestående fria A-aktier.

Antalet aktier berättigade till utdelning för år 1988 utgör 53.599.278 st. Antalet överstiger ovanstående per 31.12 till följd av konverteringar under tiden 1.1–20.2 1989.

KONVERTIBLA LÅN

1977 upptogs ett konvertibelt lån på 35 MUSD till 6 1/4 % ränta och med konverteringstid från och med den 2.1 1978 till och med den 8.3 1988. Efter gällande konverteringskurs utgavs 126,6284 st B-aktier i Sandvik mot en obligation om nominellt 1.000 USD. Vid konverteringstidens utgång hade obligationer till ett belopp av 34.946.000 USD konverterats. Konverteringarna under 1988 har medfört en ökning av aktiekapitalet med 21.089.550 SEK och av antalet B-aktier med 843.582 st.

1985 upptogs ett konvertibelt förlagslån på 102,8 MSEK till 12 % ränta. Lånet som riktades till alla anställda inom Sandvik-koncernen kan konverteras från och med den 1.3 1988 till och med den 15.3 1992. De konvertibla skuldebrev har ett nominellt belopp av 425 SEK och hela multipler därav. Konverteringskursen är 79,50 SEK efter 1987 års fondemission och split och konvertering sker till B-aktier. Under 1988 har konverteringar gjorts medförande en ökning av aktiekapitalet med 5.755.600 SEK och av antalet B-aktier med 230.224 st. Vid full konvertering av lånet kommer antalet B-aktier att öka med 1.061.931 st jämfört med läget den 31.12 1988. Aktiekapitalet kommer att öka med 26.548.275 SEK.

Vid full konvertering av utestående konverteringslån skulle antalet aktier vara 54.654.115 st.

Se även avsnittet Sandvik-aktien sid 36, som innehåller kursutveckling, data per aktie, ägarförhållanden m m.

NOT 27. Ansvarsförbindelser

	Koncernen		Moderbolaget	
	1988	1987	1988	1987
Diskonterade växlar	158	133	—	—
Pensionsförpliktelser utöver dem som redovisats under pensionsskuld (kapitaliserat värde)	4	4	1	1
Övriga borgens- och ansvarsförbindelser	168	259	280	387
Totalt	330	396	281	388
varav för dotterföretag			155	180

Personal

PERSONALKOSTNADER, MSEK

	Koncernen		Moderbolaget och kommissio- närslagen	
	1988	1987	1988	1987
Löner och ersättningar:				
Styrelse och verk- ställande direktör				
Sverige	16	14	13	12
Utanför Sverige	62	61	-	-
Övriga anställda				
Sverige	1.493	1.399	1.316	1.246
Utanför Sverige	2.160	1.742	4	7
Summa	3.731	3.216	1.333	1.265
Övriga personalkostnader ..	1.343	1.174	675	623
Resultatandel till anställda (inkl sociala kostnader)	66	24	66	24
Totalt	5.140	4.414	2.074	1.912

MEDELANTALET ANSTÄLLDA

	Koncernen		Moderbolaget och kommissio- närslagen	
	1988	1987	1988	1987
Sverige	10.315	10.384	9.119	9.276
Utanför Sverige	15.865	13.996	46	47
Totalt	26.180	24.380	9.165	9.323

MEDELANTALET ANSTÄLLDA¹⁾ UTANFÖR SVERIGE FÖRDELAT PÅ LÄNDER

	Antal anställda		Antal anställda	
	1988	1987	1988	1987
Moderbolaget och kommissionärsbolagen				
Kina	8	6		
Pakistan	6	5		
Sovjetunionen	6	6		
USA	1	5		
Österrike	4	5		
Övriga länder ²⁾	20	23		
Utanför Sverige totalt	45	50		
Koncernen utanför Sverige				
Argentina	145	146		
Australien	428	315		
Belgien	90	96		
Brasilien	1.141	1.153		
Canada	402	305		
Chile	39	30		
Colombia	49	43		
Danmark	341	215		
Filippinerna	32	34		
Finland	104	101		
Frankrike	1.676	1.864		
Haiti	59	68		
Hongkong	15	15		
Indien	1.217	1.232		
Indonesien	11	13		
Irland	9	9		
Italien	920	855		
Japan	443	487		
Kenya	14	15		
Kina	8	6		
Malaysia	34	35		
Mexico	521	480		
Nederländerna	175	169		
Norge	46	49		
Nya Zeeland	33	34		
Pakistan			6	5
Peru			46	46
Polen			6	5
Portugal			225	216
Schweiz			142	134
Singapore			67	60
Sovjetunionen			6	6
Spanien			368	367
Storbritannien			2.119	1.791
Sydafrika			508	538
Sydkorea			48	42
Taiwan			14	13
Thailand			9	8
Turkiet			8	6
USA			3.181	2.399
Venezuela			32	32
Västtyskland			1.086	1.071
Zambia			42	42
Zimbabwe			45	45
Österrike			115	114
Övriga länder ²⁾			15	14
			16.040	14.723

¹⁾ Medelantalet anställda har här beräknats som ett genomsnitt av antalet anställda 31.12 1988 och 31.12 1987. I tabellen ovan och i förvaltningsberättelsen har medelantalet anställda angivits baserat på mätningar vid flera tidpunkter under året.

²⁾ Länder, i vilka medelantalet anställda är mindre än 5.

Löner och ersättningar utanför Sverige har omräknats till svenska kronor efter årets medelkurs. Lagstadgad specifikation över medelantalet anställda per kommun i Sverige och löner per land utanför Sverige insänds till Patent- och Registreringsverket. Denna specifikation kan erhållas från Sandviks huvudkontor i Sandviken.

Aktieinnehav

SANDVIK AB:s INNEHAV AV AKTIER OCH ANDELAR I DOTTERFÖRETAG

Enligt balansräkning 31.12 1988

		Antal aktier	Procentuellt innehav	Nom. värde lokal valuta enhet 1000	Nom. värde KSEK	Bokfört värde KSEK
SVERIGE	AB Bushman ¹	500	100	SEK 50	50	50
	Danit Hårdmetall AB	500	100	SEK 50	50	441
	AB Dubbman	500	100	SEK 50	50	—
	Edmeston AB	40.000	100	SEK 4.000	4.000	3.000
	Edsbyns Industri AB ¹	50.000	100	SEK 5.000	5.000	8.925
	Fragoso AB	500	100	SEK 50	50	55
	Fagersta Energetics AB	500	100	SEK 50	50	655
	Metals & Powders Trollhättan AB	30.000	100	SEK 3.000	3.000	12.830
	Guldsmidshytte Bruks AB ¹	500	100	SEK 50	50	—
	Sandvik Hard Materials Norden AB ¹	500	100	SEK 50	50	—
	Kapman AB	80.000	100	SEK 8.000	8.000	—
	AB Sandvik Belts ¹	500	100	SEK 50	50	50
	AB Sandvik Central Service ¹	500	100	SEK 50	50	—
	AB Sandvik Coromant ¹	500	100	SEK 50	50	—
	Sandvik Coromant Skandinavien AB ¹	50.000	100	SEK 5.000	5.000	5.000
	AB Sandvik Electronics ¹	60	100	SEK 60	60	—
	Sandvik Far East Ltd. AB	10.000	100	SEK 10.000	10.000	10.000
	AB Sandvik Hand Tools ¹	500	100	SEK 50	50	—
	AB Sandvik Hard Materials ¹	500	100	SEK 50	50	—
	AB Sandvik Information Systems ¹	500	100	SEK 50	50	—
	AB Sandvik International ¹	500	100	SEK 50	50	—
	AB Sandvik Metal Saws ¹	500	100	SEK 50	50	—
	AB Sandvik Process Systems	25.000	100	SEK 2.500	2.500	2.500
	AB Sandvik Rock Tools ¹	500	100	SEK 50	50	—
	AB Sandvik Saws and Tools ¹	500	100	SEK 50	50	—
	AB Sandvik Steel ¹	500	100	SEK 50	50	—
	AB Sandvik Öberg ¹	500	100	SEK 50	50	—
	Sandvik Fastighetsförvaltning AB	500	100	SEK 50	50	—
	Sandvik Stål Försäljnings AB ¹	500	100	SEK 50	50	—
	Sandvik Sågar och Verktyg Skandinavien AB ¹	500	100	SEK 50	50	—
	Sandviks Aktiesparfondförvaltning AB	2.500	100	SEK 250	250	250
	Sandvikens Brukspersonals Byggnadsförening upa	—	100	SEK 2.941	2.941	—
	Seco Tools AB ²	14.200.000	100	SEK 71.000	71.000	403.147
	Steebide International AB	15.000	100	SEK 1.500	1.500	1.000
	AB Swedish Metal Saws ¹	500	100	SEK 50	50	50
	Sandvik Leasing AB	100.000	100	SEK 10.000	10.000	19.950
	Trellbo AB	500	100	SEK 50	50	—
	Vilande bolag, helägda ³	—	—	SEK 850	850	400
ARGENTINA	Sandvik Argentina S.A.C. e I.	565.614	100	ARA 566	266	5.000
BRASILIEN	Sandvik do Brasil S.A.	201.126.367	73,6 ⁴	BRC 1.206.758	10.016	40.712
CANADA	Sandco Ltd.	205	100	CAD 2	10	—
CHILE	Sandvik Chilena Ltda.	—	100	CLP 8.256	1.554	—
COLOMBIA	Sandvik Colombia S.A.	28.733	94 ⁴	COP 28.733	517	—
COSTA RICA	Sandvik Centroamérica S.A.	330	100	CRC 330	25	—
FILIPPINERNA	Sandvik Philippines, Inc.	81.065	100	PHP 8.107	2.310	2.500
INDIEN	Sandvik Asia Ltd.	316.800	55	INR 31.680	12.846	5.500
JAPAN	Sandvik K.K.	2.600.000	100	JPY 2.600.000	127.075	100.000
KENYA	Sandvik Kenya Ltd.	34.999	96	KES 700	231	—
KOREA	Sandvik Manufacturing Co. Ltd.	72.480	100	KRW 724.800	6.453	5.443
MALAYSIA	Sandvik Malaysia Sdn. Bhd.	7.500	100	MYR 750	1.695	1.442
MAROCKO	Sandvik Maroc S.A.	93	100	MAD 9	8	—
MEXICO	Sandvik Mexicana S.A. de C.V.	130.071.370	100	MXP 13.007.137	32.518	32.996
	H.K. Porter de México C.A.	802.496	100	MXP 802.496	2.006	—
NEDER-LÄNDERNA	Sandvik Nederland B.V.	—	100	NLG 6.000	18.303	10.000
	Sandvik Finance B.V.	—	100	NLG 18.000	55.818	1.313.714
PERU	Sandvik del Perú S.A.	4.223.986	100	PEI 4.224	76	—
	Barrenas Sandvik Andina S.A.	15.980.517	68	PEI 15.981	288	2.200
PORTUGAL	Sandvik Portuguesa Lda	—	100	PTE 99.800	4.100	4.461
	Sandvik Obergue-Limas e Mecânica, Lda	—	100	PTE 99.995	4.135	8.770
SCHWEIZ	Sanfinanz A.G.	997	100	CHF 200	814	735
SPANIEN	Minas y Metalurgia Española S.A.	60.000	50 ⁴	ESP 60.000	3.228	3.700
STORBRITANNIEN	Madison Tools Ltd.	274.999	100	GBP 275	3.036	6.000
THAILAND	Sandvik Thailand Ltd.	744	99	THB 504	123	—
TURKIET	Sandvik Istanbul Tığaret Ltd. Şti	14.925	100	TRL 14.925	51	—

SANDVIK AB:s INNEHAV AV AKTIER OCH ANDELAR I DOTTERFÖRETAG		Antal aktier	Procentuellt innehav	Nom. värde lokal valuta enhet 1000	Nom. värde KSEK	Bokfört värde KSEK	
Enligt balansräkning 31.12 1988							
VENEZUELA	Sandvik Venezuela C.A.	6.250	100	VEB	6.250	1.031	–
VÄSTTYSKLAND	Sandvik Automation GmbH	–	100	DEM	4.000	13.782	10.000
	Sandvik GmbH	–	100	DEM	35.000	120.593	100.000
	Sandvik Process Systems GmbH.....	–	38 ⁴	DEM	1.558	5.368	3.420
ZAMBIA	Sandvik (Zambia) Ltd.....	499.999	100	ZMK	1.000	640	–
ZIMBABWE	Sandvik (Pvt) Ltd.	233.677	100	ZWD	467	1.494	3.269
							2.128.165

¹ Kommissionärsbolag

² Seco Tools har dotterbolag i 15 länder

³ Specifikation över vilande bolag kan erhållas från Sandviks huvudkontor i Sandviken

⁴ Resterande aktier innehas av andra företag inom koncernen

FÖRÄNDRING AV BOKFÖRT VÄRDE AV AKTIER OCH ANDELAR I DOTTERFÖRETAG, KSEK

Redovisat vid slutet av 1987	1.891.753
Förvärv	41.150
Nyemissioner.....	1.473.275
Avyttringar	–1.277.894
Nedsättning av aktiekapital.....	–119
Redovisat vid slutet av 1988	2.128.165

Vissa upp- och nedskrivningar, vilka balanserar varandra, har företagits inom posten aktier och andelar i dotterföretag.

SANDVIK AB:s AKTIER OCH ANDELAR I ANDRA FÖRETAG		Antal aktier	Procentuellt innehav	Nom. värde lokal valuta enhet 1000	Nom. värde KSEK	Bokfört värde KSEK	
Enligt balansräkning 31.12 1988							
INTRESSEFÖRETAG							
SVERIGE	ANSAB AB	5.000	50	SEK	500	500	500
	Avesta Sandvik Tube AB	150.000	25	SEK	15.000	15.000	30.460
	Balzars Sandvik Coating AB	28.420	49	SEK	2.842	2.842	3.466
	Fagersta Stainless AB	400.000	50	SEK	40.000	40.000	40.000
	Munkfors Tråd AB	7.500	50	SEK	750	750	1.500
	Rolltech International AB	250	50	SEK	25	25	–
	Svenska Charterintressenter AB	330	33	SEK	17	17	142
	Uddeholm Strip Steel AB	28.409	50	SEK	28.409	28.409	34.600
BELGIEN	Diamant Boart Stratabit S.A.....	574.575	50	BEC	574.575	100.436	95.513
FRANKRIKE	Eurotungstène Poudre S.A.	112.353	49	FRF	11.235	11.859	7.737
	Devillé S.A.....	14.000	35	FRF	7.000	7.392	7.216
JUGOSLAVIEN	WO Tools-PP-Corun		30			18.926	18.926
							240.060
ÖVRIGA FÖRETAG							
	ASEA-Cerama AB	1.585	12	SEK	793	793	2.048
	Bruksinvest AB.....	24.000	15	SEK	2.400	2.400	15.000
	Nemo Offshore AB & Co KB ¹					186	186
	Nord Bay KB ¹					442	442
	Prevas AB	18.000	18	SEK	1.690	1.690	1.690
	AB Programator	1.000.000	7,6	SEK	75.750	75.750	75.750
	Svenska Charterintressenter KB ¹					34.943	34.943
	Stena Danicas Intressenter KB ¹					22.837	22.837
	Swedish Aircraft ONE KB ¹					17.657	17.657
	Swedish Airlease KB ¹					20.891	20.891
	Swedish Liners KB ¹					–	–
	Diverse företag						52
							431.555

¹ Sandvik AB är kommanditdelägare

FÖRÄNDRING AV BOKFÖRT VÄRDE AV AKTIER OCH ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG OCH ÖVRIGA FÖRETAG, KSEK

Redovisat vid slutet av 1987	370.481
Förvärv	114.216
Nyemissioner.....	3.600
Nedskrivningar	–56.741
Redovisat vid slutet av 1988	431.556

Nedskrivningarna har belastat årets resultat och redovisas som extraordinära kostnader.

KONCERNENS AKTIEINNEHAV

		Antal aktier	Procentuellt innehav	Nominellt värde lokal valuta enhet 1000	Nominellt värde KSEK	Bokfört värde KSEK
Enligt balansräkning 31.12 1988						
INTRESSEFÖRETAG						
SVERIGE	Fastighetsförvaltande kommanditbolag ¹			SEK 120.270	120.270	120.270
	Fagersta-Seco AB	5.000	50	SEK 500	500	500
STOR-BRITANNIEN	Metinox Steels Ltd.	2.505	25,1	GBP 3	28	1.656
TAIWAN	Titan (Taiwan) Pty. Ltd.	53.122	50	TWD 21.249	4.568	4.754
TURKIET	Seco Kestak A.S.	40.000	49	TRL 40.000	167	1.369
						128.549
ÖVRIGA FÖRETAG						
SVERIGE	KB Carabela I ¹			SEK 17.446	17.446	17.446
	Epsilon Air Services KB ¹			SEK 984	984	984
	KB Metroflyg ¹			SEK 41.141	41.141	41.141
	Mega Carrier KB ¹			SEK 49.675	49.675	49.675
	Skandinaviska Luftfartsintressenter Nr 3 KB ¹			SEK 14.774	14.774	14.774
BRASILIEN	Sociedade Tecnica de Ferramentas Ltda.	320.000	20	BRC 320	3	1.026
SPANIEN	Industrias Bonastre, S.A.	2.500	10	ESP 5.000	269	1.094
STORBRITANNIEN	R.O. Speciality Metals Ltd.	180.000	15	GBP 180	1.987	2.749
USA	Harvest Ventures Limited Partnership		30	USD 1.000	6.120	6.120
	Övriga aktier och andelar					11.605
						275.163
						Sandvik AB:s innehav 431.556
						Koncernens innehav 706.719

¹ Ägande Sandvik-bolag är kommanditdelägare.

AKTIER OCH ANDELAR I VÄSENTLIGA RÖRELSEDRIVANDE KONCERNFÖRETAG ÄGDA INDIREKT AV SANDVIK AB 31.12 1988

		Koncernens innehav i %			Koncernens innehav i %
AUSTRALIEN	Sandvik Australia Pty. Ltd.	100	SINGAPORE	Mission Valve and Pump Co. Ltd.	100
	Sandvik Hard Materials Pty. Ltd.	100		Sandvik South East Asia Private Ltd.	100
BELGIEN	Sandvik S.A. (Belgium) N.V.	100		Sandvik Trading Singapore Pte. Ltd.	100
CANADA	Sandvik Canada Inc.	100	SPANIEN	Resistel S.A.	100
	Sandvik Process Systems Canada Ltd.	100		Sandvik Española S.A.	100
	Sandvik Tube Inc.	100	STOR-BRITANNIEN	Anglo Scandia Ltd.	100
DANMARK	A/S Sandviken.	100		Carboloy Ltd.	100
	Danit A/S	100		Osprey Metals Ltd.	100
FINLAND	Suomen Sandvik Oy.	100		Sandvik Band Saws Ltd.	100
FRANKRIKE	Frodistri S.A.	100		Sandvik Hard Materials Ltd.	100
	Le Burin S.A.	100		Sandvik Ltd.	100
	Safety S.A.	100		Sandvik Rock Tools Ltd.	100
	Sandvik Coromant & Cie	100		Sandvik Process Systems Ltd.	100
	Sandvik Hard Materials S.N.C.	100		Sterling Tubes Ltd.	100
	Sandvik Process Systems S.A.	100		Wimet Wear Parts Ltd.	100
	Sandvik S.A.	100	SYDAFRIKA	Sandvik (Pty) Ltd.	100
	Sandvik Saws and Tools & Cie	100	SYDKOREA	Sandvik Korea Co. Ltd.	49
	Sandvik Steel & Cie	100	TAIWAN	Sandvik Taiwan Ltd.	100
	Sandvik Tobler S.A.	100	THAILAND	Svenska Trading Co. Ltd.	49
	Ugicarb Morgon S.A.	100	USA	Sandvik, Inc.	100
HAITI	Windsor Caribe S.A.	100		Sandvik Latin America, Inc.	100
HONGKONG	Sandvik Hongkong Ltd.	100		Sandvik Process Systems, Inc.	100
IRLAND	Sandvik Ireland Ltd.	100		Sandvik Rhenium Alloys, Inc.	100
ITALIEN	Sandvik Italia S.p.A.	100		Sandvik Rock Tools, Inc.	100
	Sandvik Process Systems S.p.A.	100		Sandvik Special Metals Corp.	100
MEXICO	Sandvik de México S.A. de C.V.	100		The Windsor Corporation of America Inc.	100
	Tungstemex S.A. de C.V.	100	VÄST-TYSKLAND	Sandvik Hard Materials GmbH	100
NEDER-LÄNDERNA	Sandvik Process Systems B.V.	100		Sandvik Kosta GmbH	100
NORGE	Sandvik Norge A/S.	100		Sancor (Private) Ltd.	100
	Stavangerbor A/S	95	ZIMBABWE	Sandvik Process Systems Ges.m.b.H.	100
NYA ZEELAND	Sandvik New Zealand Ltd.	100	ÖSTERRIKE		
SCHWEIZ	Sandvik A.G.	100			
	Santrade Ltd.	100			

Vinstdisposition

FÖRSLAG TILL VINSTDISPOSITION

Styrelsen och verkställande direktören föreslår, att från föregående år balanserade vinstmedel	1.095.248.670
samt årets vinst.	203.678.215
	<hr/>
Kronor	1.298.926.885

disponeras på följande sätt:

till aktieägarna utdelas 6:- kronor per aktie	321.595.668
till reservfonden avsättes	20.368.000
i ny räkning överföres	956.963.217
	<hr/>
Kronor	1.298.926.885

Det skulle antecknas att styrelsen beslutat föreslå bolagsstämman att erbjuda aktieägarna i Sandvik AB att få köpa aktier i Seco Tools AB.

Sandviken den 9 mars 1989

Percy Barnevik
Ordförande

Bo Boström

Birger Löwhagen

Lars Malmros

Hans-Eric Ovin

Thore Svärdström

Sven Ågrup

Per-Olof Eriksson
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har avgivits den 22 mars 1989

Bo Fridman
Auktoriserad revisor

Nils-Axel Frisk

Revisionsberättelse

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR SANDVIK AKTIEBOLAG

Vi har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen, räkenskaperna samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för år 1988. Granskningen har utförts enligt god revisionssed.

MODERBOLAGET

Årsredovisningen har upprättats enligt aktiebolagslagen.

Vi tillstyrker

att resultaträkningen och balansräkningen fastställs

att vinsten disponeras enligt förslaget i förvaltningsberättelsen samt

att styrelsens ledamöter och verkställande direktören beviljas ansvarsfrihet
för räkenskapsåret

KONCERNEN

Koncernredovisningen har upprättats enligt aktiebolagslagen.

Vi tillstyrker att koncernresultaträkningen och koncernbalansräkningen fastställs.

Sandviken den 22 mars 1989

Bo Fridman
Auktoriserad revisor

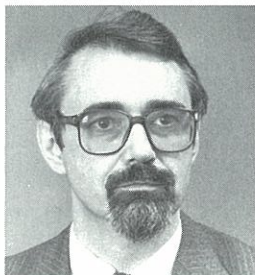
Nils-Axel Frisk

Styrelse och revisorer

STYRELSE

Ordinarie

Direktör Percy Barnevik, ordförande, Zürich, f 1941.
Verkställande direktör och koncernchef i ABB Asea Brown Boveri Ltd.
Styrelseledamot i Fläkt AB, Skanska AB och Förvaltnings AB Providentia.
Styrelseordförande i Sandvik AB sedan 1983.
Aktieinnehav i Sandvik: 10.000 st.

Direktör Hans-Eric Ovin, Malmö, f 1928.
Styrelseordförande i Beijer Industries, Bra Böcker AB, HDF-Bolagen AB, Scan Coin AB, AB Stafsjö Bruk och Stena AB.
Styrelseledamot i AGA AB, Stena Metall AB och AB Volvo Penta.
Styrelseuppdrag i Kjell och Märtha Beijers stiftelse.
Styrelseledamot i Sandvik AB sedan 1976.

Direktör Birger Löwhagen, Malmö, f 1924.
Direktör i Skanska AB.
Styrelseledamot i Sandvik AB sedan 1983.
Aktieinnehav i Sandvik: 2.034 st.

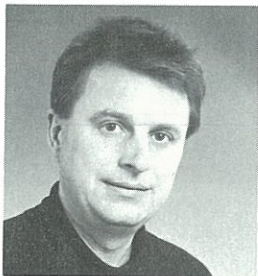
Direktör Sven Ågrup, Lidingö, f 1930.
Styrelseordförande i AGA AB.
Styrelseledamot i AB Volvo, Telefon AB L M Ericsson, Svenska Handelsbanken, Investment AB Asken, AB Opus och Nobel Industrier Sverige AB.
Styrelseledamot i Sandvik AB sedan 1983.
Aktieinnehav i Sandvik: 2.000 st.

Direktör Lars Malmros, Tekn. Dr. h.c. Deurle, Belgien, f 1927.
Verkställande direktör i Techman NV, Deurle, Belgien.
Styrelseordförande i Institutet för Verkstadsteknisk Forskning (IVF).
Styrelseledamot i Perstorp AB, Kalmar Industries AB, VME Group NV, IBEL, Antwerpen, samt BBL, Gent.
Styrelseledamot i Sandvik AB sedan 1983.

Direktör Per-Olof Eriksson, Sandviken, f 1938.
Verkställande direktör och koncernchef i Sandvik AB.
Styrelseledamot i Sveriges Industriförbund, Svenska Handelsbanken, SSAB Svenskt Stål AB och AB SKF.
Styrelseledamot i Sandvik AB sedan 1984.
Aktieinnehav i Sandvik: 30.433 st, varav 28.333 st i form av konvertibla skuldebrev.

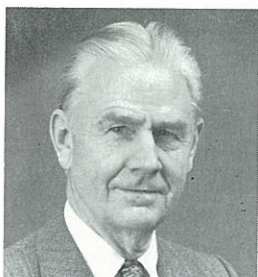

Herr Bo Boström,
Åshammar, f 1949.
Ordförande i Metallklubben,
AB Sandvik Steel, Sandviken.
Styrelseledamot i Sandvik AB sedan 1988.
(arbetstagarrepresentant)

Herr Thore Svärdröm,
Sandviken, f 1924.
Ordförande i Sandvik AB:s SIF-klubb.
Styrelseledamot i Sandvik AB sedan 1986.
(arbetstagarrepresentant)
Antal aktier i Sandvik: 33 st.

Suppleanter

Bruksdisponent Lennart Ollén,
Sandviken, f 1921.
Styrelseledamot i Sandvik AB sedan 1979.

Herr Stig Lennart Nyström,
Sandviken, f 1944.
Ordförande i SALF-klubben vid Sandvik i Sandviken.
Styrelseledamot i Sandvik AB sedan 1986.
(arbetstagarrepresentant)
Antal aktier i Sandvik: 449 st,
varav 427 st i form av konvertibla skuldebrev.

Herr Eino Honkamäki,
Gimo, f 1943.
Styrelseledamot i Sandvik AB sedan 1974.
(arbetstagarrepresentant)
Antal aktier i Sandvik: 664 st,
varav 642 st i form av konvertibla skuldebrev.

KONCERNLEDNING OCH STABER

Per-Olof Eriksson
Verkställande direktör och koncernchef

Ebbe Bengtsson
Vice verkställande direktör

Ekonomi:	Thomas Hjelm
Finans:	Olle Cederlund
Forskning och Utveckling:	Bertil Aronsson
Juridik:	Malcolm Falkman
Marknad och Teknik:	Olle Hedebrant
Marknadskommunikation:	Björn Jonson
Personal:	Lennart Höög
Revision:	Carl Martinsson
Samhällskontakt:	Carl Lindberg
Skatter och Risk Management:	Stig Åhlander

REVISORER

<i>Ordinarie</i>	Aukt revisor Bo Fridman, Stockholm Direktör Nils-Axel Frisk, Stockholm
<i>Suppleanter</i>	Advokat Magnus Schiller, Stockholm Aukt revisor Bernhard Öhrn, Stockholm

Affärsenheter

Närhet till kunden utgör en viktig del av Sandviks filosofi. Genom 160 bolag i 50 länder erbjuds kunderna lokal service med det internationella företagens resurser och erfarenhet. För att tillförsäkra kunderna snabba leveranser av produkter enligt nationell standard har många av enheterna egen tillverkning. I vissa länder är inhemsk tillverkning en förutsättning för fortsatt verksamhet. I förteckningen nedan har medtagits de viktigare rörelsedrivande affärsenheterna.

EUROPA

BELGIEN

Sandvik S.A. (Belgium) N.V., Bryssel
Chef: Jean Beitz

Diamant Boart Stratabit S.A., Bryssel (50%)
Chef: Staffan Paues

BULGARIEN

AB Sandvik International
Representative Office, Sofia
Chef: Robert Hartinger

DANMARK

A/S Sandviken, Köpenhamn
Chef: Jens Aage Jensen

Danit A/S, Espergaerde
Chef: Roland Setterberg

FINLAND

Suomen Sandvik Oy, Helsingfors
Chef: Erik Nylund

FRANKRIKE

Sandvik S.A., Orléans
Chef: André Baron

Sandvik Coromant, Orléans
Chef: André Baron

Sandvik Rock Tools, Nanterre
Chef: Jean-Louis Meyer

Sandvik Hard Materials Trading,
Nanterre
Chef: Christian Philipson

Sandvik Hard Materials S.A., Epinouze
Chef: Hans Gass

Morgon S.A., Bourg-en-Bresse
Chef: Pascal Destremau

Sandvik Tobler S.A., Paris
Chef: Jacques Garih

Sandvik Aciers, Orléans
Chef: Udo Vogt

Sandvik Outillage, Orléans
Chef: Jean Brisson

Sandvik Process Systems S.A., Paris
Chef: Jean Benko

IRLAND

Sandvik Ireland Ltd., Dublin
Chef: H. William Beck

ITALIEN

Sandvik Italia S.p.A., Milano
Chef: Jan Eric Sandgren

Sandvik Process Systems S.p.A., Milano
Chef: Pier Giorgio Bottacin

JUGOSLAVIEN

AB Sandvik International, Belgrad
Chef: Nils Östblom

NEDERLÄNDERNA

Sandvik Nederland B.V., Schiedam
Chef: Louis Cuppens

Sandvik Process Systems B.V.,
Raamsdonksveer
Chef: Antoine Sluysmans

NORGE

Sandvik Norge A/S, Oslo
Chef: Jon Ambur

POLEN

Sandvik Biuro w Warszawie, Warszawa
Chef: Boguslaw Swiecki

PORTUGAL

Sandvik Portuguesa Lda, Lissabon
Chef: Berndt Wijkander

RUMÄNIEN

AB Sandvik International
Representative Office,
Bukarest
Chef: Edith Neuhardt

SCHWEIZ

Sandvik AG, Zürich
Chef: Mikael Mott

Santrade Ltd., Luzern
Chef: Mikael Mott

SOVJETUNIONEN

Sandvik Moscow
Representative Office, Moskva
Chef: Olof Axell

SPANIEN

Sandvik Española S.A., Madrid
Chef: Bo Linell

STORBRITANNIEN

Sandvik Ltd., Birmingham
Chef: David Shail

Sandvik Coromant U.K., Birmingham
Chef: David Shail

Sandvik Rock Tools Ltd., Nuneaton
Chef: Anders Hägglund

Sandvik Hard Materials Ltd., Coventry
Chef: Malcolm Clegg

Sandvik Steel U.K., Birmingham
Chef: Ludvig Åkerhielm

Sterling Tubes Ltd., Walsall
Chef: W.M. Good

Sandvik Saws and Tools U.K.,
Birmingham
Chef: Dianne Thompson

Sandvik Process Systems Ltd.,
Birmingham
Chef: Martin Samuelson

SVERIGE

Sandvik AB, Sandviken
Koncernchef: Per-Olof Eriksson

AB Sandvik Coromant, Sandviken
Chef: Clas Åke Hedström

AB Sandvik Rock Tools, Sandviken
Chef: Lars Östholm

AB Sandvik Hard Materials, Stockholm
Chef: Lars Wahlqvist

AB Sandvik Steel, Sandviken
Chef: Gunnar Björklund

AB Sandvik Saws and Tools, Sandviken
Chef: Göran Gezelius

AB Sandvik International, Sandviken
Chef: Hans Åhman

Sandvik Coromant Skandinavien AB,
Spånga
Chef: Sven Flodmark

Sandvik Hard Materials Norden AB,
Örebro
Chef: Staffan Frondell

Sandvik Stål Försäljnings AB, Spånga
Chef: Åke Landblom

Sandvik Sågar och Verktyg
Skandinavien AB, Spånga
Chef: Thomas Lindstedt

AB Sandvik Belts, Sandviken
Chef: Rolf Hemlin

AB Sandvik Process Systems,
Sandviken
Chef: Svante Lindholm

Guldsmidshytte Bruks AB, Storå
Chef: Åke Martinson

Edsbyns Industri AB, Edsbyn
Chef: Sture Lestander

AB Sandvik Hand Tools, Bollnäs
Chef: Åke Sundby

AB Sandvik Metal Saws, Lidköping
Chef: Staffan Larsson

AB Sandvik Öberg, Eskilstuna
Chef: Sven Wigerblad

AB Sandvik Central Service, Sandviken
Chef: Börje Andréasson

AB Sandvik Information Systems,
Sandviken
Chef: Peter Lundh

TJECKOSLOVAKIEN

AB Sandvik International
Representative Office, Prag
Chef: Otto Kames

UNGERN

AB Sandvik International
Representative Office, Budapest
Chef: Johann Sulak

VÄSTTYSKLAND

Sandvik GmbH, Düsseldorf
Chef: Johan Sörensen

Sandvik Coromant, Düsseldorf
Chef: Johan Sörensen

Sandvik Rock Tools, Düsseldorf
Chef: Ulrich Fezer

Sandvik Hard Materials GmbH, Köln
Chef: Manfred Winterhager

Sandvik Steel, Düsseldorf
Chef: Roland Grosse
 Sandvik Saws and Tools, Düsseldorf
Chef: Björn Hedlund
 Sandvik Process Systems GmbH,
 Fellbach
Chef: Håkan Olofsson
 Sandvik Automation GmbH, Viernheim
Chef: Arne Cederqvist
 Sandvik Kosta GmbH, Renningen
Chef: Johann Taps
 ÖSTTYSKLAND
 AB Sandvik International
 Representative Office, Berlin, DDR
Chef: Göran Wretås
 ÖSTERRIKE
 Sandvik in Austria Ges.m.b.H., Wien
Chef: Helmut Stix
 Sandvik Process Systems Ges.m.b.H.,
 Wien
Chef: Otto Weinhold

NORDAMERIKA

CANADA
 Sandvik Canada, Inc., Mississauga, Ont.
Chef: Gunnar Anell
 Sandvik Rock Tools North America Co.,
 Montreal, Que.
Chef: Gunnar Anell
 Sandvik Process Systems Canada Ltd.,
 Guelph, Ont.
Chef: Colin Crane
 Sandvik Tube, Inc., Arnprior, Ont.
Chef: Tom Moylan
 USA
 Sandvik, Inc., Fair Lawn, NJ
Chef: Bert A. Fernaeus
Bengt Nelson (1.10 1989)
 Sandvik Coromant Company,
 Fair Lawn, NJ
Chef: Bert A. Fernaeus
James Baker (15.5 1989)
 Sandvik Rock Tools, Inc., Bristol, VA
Chef: Bruce Belden
 Sandvik Mission Drilling Products Co.,
 Houston, TX
Chef: A.R. Schultz
 Sandvik Steel Company, Scranton, PA
Chef: Bengt Nelson
Edward Nuzzaci (1.10 1989)
 Sandvik Special Metals Corp.,
 Kennewick, WA
Chef: Eugene R. Astley
 Sandvik Saws and Tools Company,
 Scranton, PA
Chef: Bill Lavelle
 Windsor Corp., Milan, TN
Chef: Jim Puza
 Sandvik Process Systems, Inc.,
 Totowa, NJ
Chef: Edward Scott

Diamant Boart Stratabit, Inc., Houston,
 TX (50%)
Chef: Ed Williams
 Sandvik Latin America, Inc.,
 Coral Gables, FL
Chef: Bertil von Essen

LATINAMERIKA

ARGENTINA
 Sandvik Argentina S.A.C. e I.,
 Buenos Aires
Chef: Björn Karlsson
 BRASILIEN
 Sandvik do Brasil S.A., São Paulo
Chef: Giancarlo Tazzioli
 CHILE
 Sandvik Chilena Ltda, Santiago
Chef: Jorge Durney
 COLOMBIA
 Sandvik Colombia S.A., Bogotá
Chef: Victor Manuel Angel
 CUBA
 AB Sandvik International
 Representative Office, Havana
Chef: Gunnel Källström
 MEXICO
 Sandvik de México S.A. de C.V.,
 Mexico City
Chef: Björn von Malmborg
 Tungstemex S.A. de C.V., Mexico City
Chef: Ruben Hernandez
 HK Porter Company de México S.A.,
 Mexico City
Chef: Jorge Rodino
 PERU
 Sandvik del Perú S.A., Lima
Chef: Hanns Knorr
 Barrenas Sandvik Andina S.A.,
 Arequipa
Chef: Hanns Knorr
 VENEZUELA
 Sandvik Venezuela C.A., Caracas
Chef: Faustino Menendez

AFRIKA

ALGERIET
 Sandvik S.A. Bureau de Liaison, Alger
Chef: Michel Brand
 KENYA
 Sandvik Kenya Ltd., Nairobi
Chef: Jan Nord
 SYDAFRIKA
 Sandvik (Pty) Ltd., Benoni
Chef: Tore Lundberg
 ZAMBIA
 Sandvik (Zambia) Ltd., Ndola
Chef: Hans Lundström
 ZIMBABWE
 Sandvik (Pvt) Ltd., Harare
Chef: James C. MacGregor-Sim

ASIEN

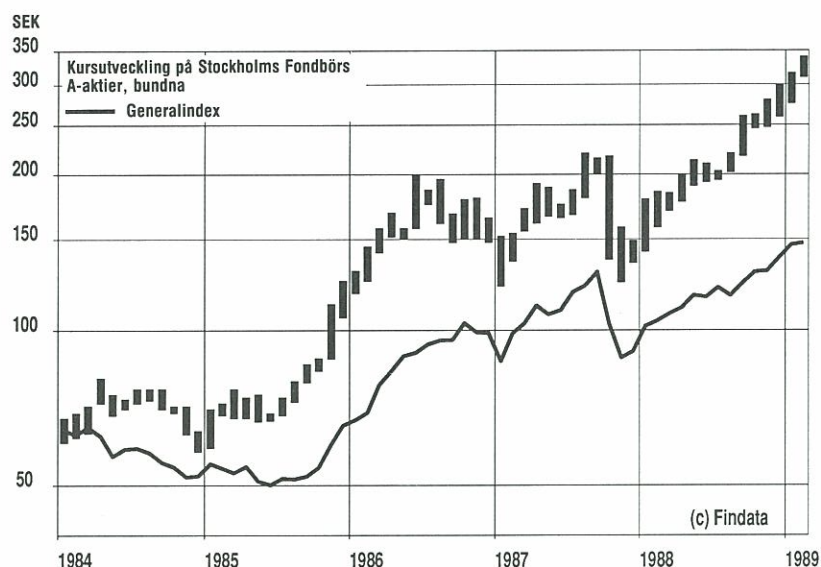
FILIPPINERNA
 Sandvik Philippines, Inc., Manila
Chef: Tan Kian Hoe
 HONGKONG
 Sandvik Hongkong Ltd., Hongkong
Chef: Warren Rees
 INDIEN
 Sandvik Asia Ltd., Poona
Chef: Wilhelm Sebardt
 JAPAN
 Sandvik K.K., Kobe
Chef: Anders Wallin
 Steebide International AB, Yokohama
Chef: Isao Yamamoto
 KINA
 AB Sandvik International
 Representative Office, Beijing
Chef: George Jones
 KOREA
 Sandvik Korea Co. Ltd., Seoul (49%)
Chef: Rolf Palmén
 MALAYSIA
 Sandvik Malaysia Sdn. Bhd.,
 Kuala Lumpur
Chef: Krister Brobeck
 PAKISTAN
 AB Sandvik International
 Liaison Office, Karachi
Chef: Ahmad Shabir
 SINGAPORE
 Sandvik South East Asia Pte. Ltd.,
 Singapore
Chef: Åke Friberg
 Sandvik Trading Singapore Pte. Ltd.,
 Singapore
Chef: Åke Friberg
 TAIWAN
 Sandvik Taiwan Ltd., Taipeh
Chef: Wendell Wang
 THAILAND
 Sandvik Thailand Ltd., Bangkok
Chef: Anucha Kittanamongkolchai
 TURKIET
 Sandvik Istanbul Ticaret Ltd., Şti.,
 Istanbul
Chef: Sune Persson

AUSTRALIEN – NYA ZEELAND

AUSTRALIEN
 Sandvik Australia Pty. Ltd., Sydney
Chef: Alan S. Bellis
 Sandvik Hard Materials Pty. Ltd.,
 Newcastle
Chef: Colin Waugh
 NYA ZEELAND
 Sandvik New Zealand Ltd., Pakuranga
Chef: Pentti Jähi

Uppgifterna avser april 1989

Sandvik-aktien

DATA PER AKTIE¹, SEK

	1988	1987	1986	1985	1984
Resultat ²	29:80	19:60	16:30	15:40	9:70
Resultat ² inkl andelar i intresseföretag	30:55	19:80	16:60	15:60	10:05
Resultat ² efter full konvertering	29:85	19:10	15:85	14:90	9:70
Resultat efter betald skatt	40:80	25:90	22:30	23:15	14:10
Justerat eget kapital	130:95	110:60	95:50	82:85	67:45
Justerat eget kapital efter full konvertering	130:50	108:85	93:95	81:20	66:40
Utdelning (1988 enligt förslag)	6:00	4:25	3:50	2:62	1:88
Direktavkastning ³ , %	2,1	3,0	2,3	2,2	3,1
Utdelningsandel ⁴ , %	20	22	21	17	19
Börskurser A bundna, årshögsta	300	220	200	125	81
årslägsta	142	122	118	59	58
vid årets slut	292	140	150	117	60
Börskurser B fria, årshögsta	299	220	205	133	82
årslägsta	143	119	124	59	58
vid årets slut	298	140	148	124	60
P/E-tal ⁵	9,8	7,1	9,1	7,6	6,2
Börskurs i % av justerat eget kapital ⁶	223	127	157	141	89
Genomsnittligt antal omsatta aktier per dag på					
Stockholms Fondbörs, A bundna	9.818	12.008	20.627	35.017	15.581
B fria	7.455	15.128	10.555	14.166	14.753
London Stock Exchange, B fria	14.718 ⁷				

1 Uppgifterna för 1984–1985 justerade för 1986 års split och fondemission

2 Resultat efter beräknad full skatt

3 Utdelning dividerad med börskursen för A-aktier vid årets slut

4 Utdelning dividerad med resultatet per aktie efter beräknad full skatt

5 Börskursen för A-aktier vid årets slut i relation till resultat per aktie

6 Börskursen för A-aktier vid årets slut i % av justerat eget kapital per aktie

7 Baserat på perioden oktober–december

Kompletterande definitioner, se sid 20.

DE STÖRSTA AKTIEÄGARNA I SANDVIK AB (MARS 1989)

	I % av röst- värdet	I % av antal aktier
Skanska AB.....	25,4	20,8
Sparbankernas Aktiefonder	11,1	12,1
Allmänna Pensionsfonden, Fjärde Fondstyrelsen.....	5,6	5,7
Handelsbankens Pensionsstiftelse...	5,0	4,0
Försäkringsbolaget SPP.....	4,9	4,3
Skandia.....	3,8	3,7
PKbankens Aktiefonder	2,6	2,4
AB Custos	2,5	2,4
Arbetsmarknadsförsäkringar Pensionsförsäkrings AB (AMF)	1,9	1,6
Skandinaviska Bankens Pensionsstiftelse	1,9	1,5
Trygg-Hansa	1,5	2,1
Pensionskassan SHB Försäkringsförening	1,3	1,0

AKTIERNAS FÖRDELNING I SANDVIK AB (MARS 1989)

Ägare till antal aktier	Antal aktie- ägare	% av alla aktie- ägare	Äger tillsam- mans st aktier	% av aktie- kapitalet	Medel- tal per ägare
Högst 500	19.200	84,1	2.054.673	3,8	107
500-1.000	1.798	7,9	1.272.006	2,4	707
1.001-10.000	1.611	7,1	4.013.493	7,5	2.491
10.001-100.000	158	0,7	4.441.145	8,3	28.109
Fler än 100.000	54	0,2	41.817.961	78,0	774.407
	22.821	100,0	53.599.278	100,0	2.349

KONVERTIBELT LÅN

1985 upptogs ett konvertibelt förlagslån på 103 MSEK till 12% ränta riktat till de anställda. Detta lån kan konverteras 1.3 1988-15.3 1992. Vid full konvertering kommer antalet aktier att öka med 1.061.931 st eller med 2,0% jämfört med läget den 31.12 1988. Aktiekapitalet kommer att öka med 27 MSEK.

Se även not 26 sid 26.

ANALYSER

Följande företag har under de senaste två åren skrivit företagsanalyser om Sandvik:

Aktiv Placering
Aros Fondkommission
Barclays de Zoete Wedd (UK)
Carnegie Fondkommission AB/
International Limited (UK)
Enskilda Fondkommission/Securities (UK)
Goldman, Sachs & Co (UK)
James Capel & Co (UK)
Kleinwort Grieveson Securities (UK)
Handelsbanken
Häggelöf & Ponsbach Fondkommission AB
Morgan Grenfell Securities (UK)
Nordberg Capital Inc (US)
Phillips & Drew (UK)
PKbanken
Robur Capitalförvaltning AB
Swiss Bank Corporation (Savory Milln) (UK)
Warburg Securities (UK)
Öhman Investkonsult

Bolagsstämma

Ordinarie bolagsstämma hålls torsdagen den 11 maj 1989 kl. 14.00 i Folkets Hus, Sandviken.

Aktieägare, som vill delta i bolagsstämman, skall anmäla detta till styrelsen under adress Sandvik AB, Koncernstab Juridik, 811 81 Sandviken, eller per telefon 026-26 1081. Anmälan skall vara Sandvik AB tillhanda senast den 8 maj 1989 kl. 15.00. För att få rätt att delta måste aktieägare också senast den 28 april 1989 vara införd i den av Värdepapperscentralen VPC AB förda aktieboken. Aktieägare som låtit förvaltarregistrera sina aktier måste senast den 28 april 1989 hos VPC tillfälligt ha inregistrerat aktierna i eget namn för att äga rätt att delta i stämman.

Utbetalning av utdelning

Styrelsen och verkställande direktören föreslår bolagsstämman att utdelning för år 1988 lämnas med 6:- kronor per aktie.

Styrelsen föreslår även bolagsstämman att fatta beslut om utförsäljning av aktier i Seco Tools AB till aktieägarna i Sandvik AB.

Som avstämningsdag för rätt till utdelning föreslås den 17 maj 1989. Om förslaget antas av bolagsstämman, beräknas utdelningen kunna sändas ut den 24 maj 1989. Utdelningen skickas till dem som på avstämningsdagen är införda i aktieboken eller i särskild förteckning över panthavare m.fl. Som avstämningsdag för rätt att få förvärva aktier i Seco Tools AB föreslås den 17 maj 1989.

Utdelningen sänds ut av Värdepapperscentralen. För att underlätta utdelningsredovisningen bör aktieägare som ändrat adress meddela förändringen till sin bank eller till Värdepapperscentralen VPC AB, 171 18 Solna, i god tid före avstämningsdagen.

Fem år i sammandrag

	1988	1987	1986	1985	1984
Fakturerad försäljning, MSEK	16.413	13.241	12.721	12.518	11.299
Resultat efter finansiella intäkter och kostnader, MSEK	2.812	1.871	1.708	1.610	1.013
Resultat före bokslutsdispositioner och skatter, MSEK	2.755	1.893	1.678	1.609	940
Resultat per aktie, SEK	29:80	19:60	16:30	15:40	9:70
Utdelning per aktie (1988 enligt förslag), SEK	6:00	4:25	3:50	2:62	1:88
Justerat eget kapital, MSEK	7.018	5.809	4.978	4.248	3.455
Soliditet, %	36	36	34	33	28
Andel riskbärande kapital, %	45	46	44	43	38
Skuldsättningsgrad, ggr	0,8	0,8	1,0	1,1	1,5
Räntetäckningsgrad, ggr	7,5	5,1	4,4	4,6	2,2
Kapitalomsättningshastighet, %	87	82	87	93	89
Likvida medel, MSEK	4.767	4.245	3.776	2.866	2.198
Avkastning på justerat eget kapital efter skatt, %	24,7	19,0	18,3	20,5	15,4
Avkastning på justerat eget kapital efter skatt, efter inflation, %	17,7	13,1	14,5	14,1	6,6
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	25,1	21,3	21,8	21,3	19,9
Investeringar:					
– i anläggningar, MSEK	775	675	669	548	362
– totalt, MSEK	2.742	1.422	1.099	552	419
Kassaflöde, MSEK	-686	553	1.099	1.185	1.383
Medelantal anställda	26.180	24.380	24.033	23.905	23.994

Definitioner av ovanstående begrepp, se sid 20.

Kompletterande uppgifter per aktie i avsnittet Sandvik-aktien sid 36.

EKONOMISK INFORMATION

Bokslutskommuniké mars
 Årsredovisning april
 Rapport 1:a kvartalet maj
 Halvårsrapport augusti
 Rapport 3:e kvartalet november

Ekonomisk information kan beställas från
 Sandvik AB
 Koncernstab Samhällskontakt
 81181 Sandviken
 Tel 026-26 10 41

Sandvik AB, 81181 Sandviken. Tel 026-260000. Fax 026-25 03 40. Telex 47000.